

IRKA

2020/3

IRKA

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXVII. évfolyam, 2020/3. szám

Főszerkesztő: Espán Margaréta. Szerkesztő: Gabóda Éva

Grafika: Kalitcs Erika. Tördelészerkesztő: Fabian Zoltán

Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Kalitcs Erika, Kuln Agnes, Espán Margaréta

Lapengedély száma: 3T N° 63.

Nyomtatás: Melynik Mikéla magánvállalkozó;

88000 Ungvár, Oszipenko u. 35. +380505236178

Rend. sz. 1490 Példányszám: 7000.

Levelezési cím: c/o KMPSZ, 90202 Beregszász, Olga Kobilyanská u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN

IRKA

Дитячий журнал Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства.
XXVII рік видання, 2020/3

Головний редактор: Ешпан Маргарита. Редактор: Габода Єва

Графіка: Калітчис Еріка. Верстка: Фабіан Золтан

Комісія по редакції: Орос Ілдіко (голова), Калітчис Еріка,

Куліч Агнес, Ешпан Маргарита

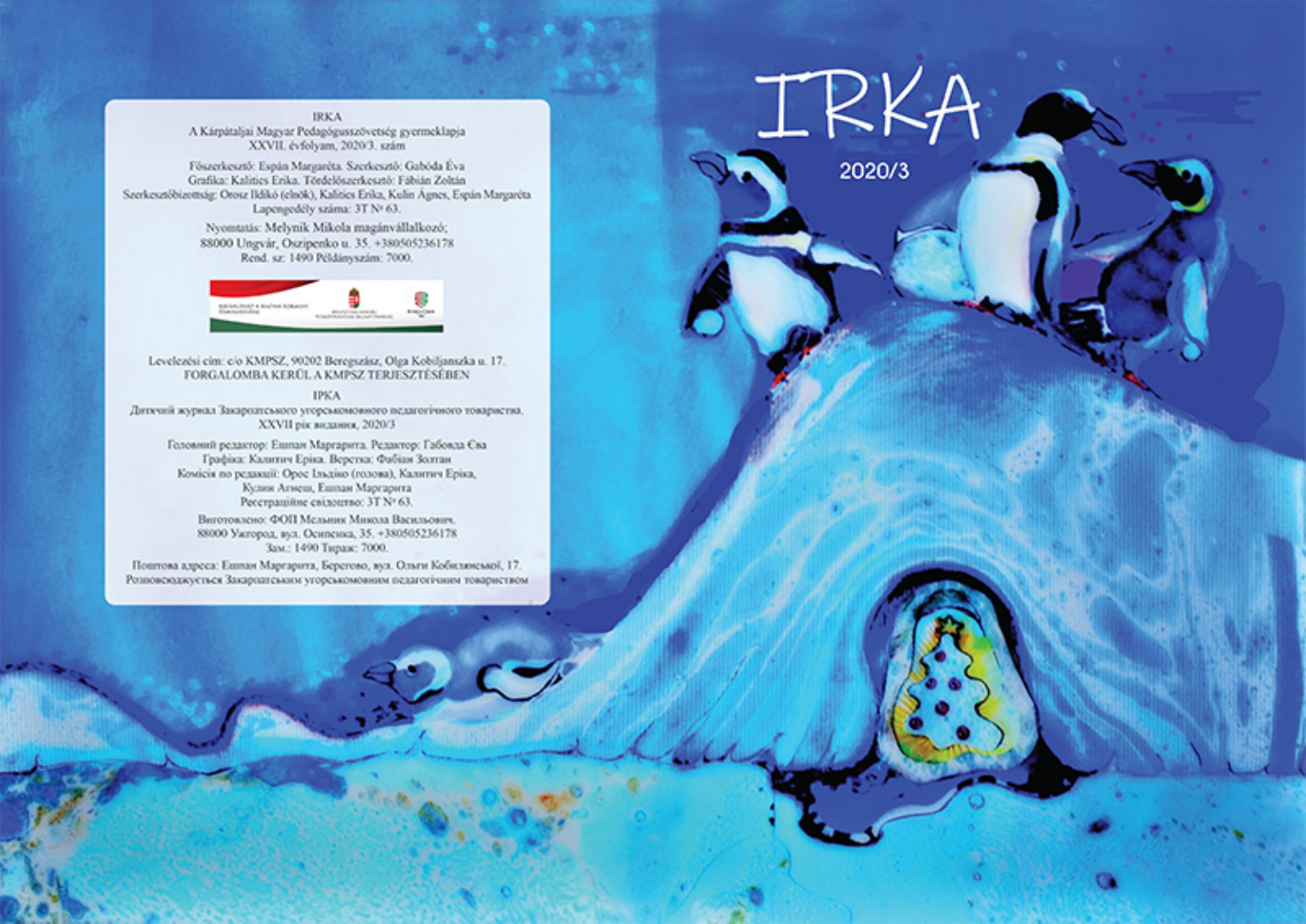
Регістраційне свідоцтво: 3Т N° 63.

Виготовлено: ФОП Мельник Микола Васильович,

88000 Ужгород, вул. Осипенка, 35. +380505236178

Зам.: 1490 Тираж: 7000.

Поштова адреса: Ешпан Маргарита, Берегове, вул. Ольги Кобильянської, 17.
Розповсюджується Закарпатським угорськомовним педагогічним товариством

Denisov Alexander, Beregszász

Karácsonyi Ádám, Nagymuzsaly

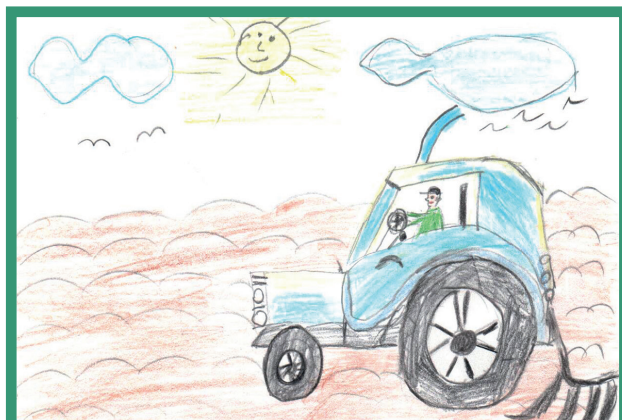
Kláríková Zsófia, Beregszász

Kovács Ilona-Nikoletta, Beregszász

Severa Teodóra, Beregszász

Tóth László, Déda

Szkrip Dmitró, Beregszász

Tóth László, Déda

Kedves Irka-olvasó!

Az év utolsó *Irkáját* tartod a kezében. A 2020-as esztendővel együtt az Irka 27. éve is a végéhez ért.

Ez az év sok váratlan meglepetést hozott mindannyiunknak, amelyek közül korántsem volt mind örömteli. Szokásos nyári lapszámunk és gyermeknapi programunk a karantén miatt nem valósulhatott meg, így kétszer kevesebbszer „találkoztunk” veletek, mint más években. Ettől függetlenül

reméljük, hogy sok vidámságot is tartogatót számotokra 2020, s hogy a következő évben, 2021-ben is ugyanolyan örömmel veszitek majd kezetekbe az *Irkát*, mint amilyenel készítjük számotokra.

Áldott karácsonyt és boldog új esztendőt kíván nektek az *Irka* szerkesztősége!

Mentovics Éva

HÓFEHÉR KARÁCSONY

Itt az este: giling-galang.
Megszólal az esti harang.
Szól a csengő: csingilingi.
Pelyhét a tél szertehinti.

Téli erdő, fehér álmom...
Díszes csipke ring a fákon.
Karcú fenyők tüskés inge
hókristállyal van behintve.

Minden házban – giling-galang...
Ünnepelni hív a harang.
Elérkezett szent karácsony,
fény táncol a fenyőágon.

Pósa Lajos

KARÁCSONYKOR

Fényes égből, Mennyországból,
Szálljatok le, angyalok!
Zöldleveles, aranydiós
Karácsonyfát hozzatok!
Karácsonyfát, ragyogót,
Zörgő-börgő mogyorót,
Ezüstcsengős barikát,
Selyemszórú paripát.

Fényes égből, Mennyországból,
Szálljatok le, angyalok!
Kis fiúknak, kis lányoknak
Egy-egy könyvet hozzatok!
Hadd kiáltsák: jaj de szép!
Legyen benne mese, kép,
A hazáért imádság,
Magyar érzés, szabadság.

Fényes égből, Mennyországból
Szálljatok le, angyalok!
A didergő szegényeknek
Meleg ruhát hozzatok!
Nagykabátot, nagy kendőt,
Vastagtalpú cipellőt.
Tüzelőfát, angyalok,
Azt is, azt is hozzatok!

Rovatvezető: Gabóda Éva

Szilágyi Domokos

JANUÁR

Csíp a dér, fagy az ér,
csupasz ág feketél,
pihenő cinegék
szeme még feketébb,
s a nyitott kapunál
didereg január.

Bényei József

HÓ

Rigók fáznak a lombban,
fényes a friss hó, roppan.
Mosd meg benne az arcod!
Ropog a friss hó, hallod?

A fák között az őzek
elbújnak, kergetőznek.
Utánuk minek futnál?
Friss hóban lemaradnál.
Markolj a puha hóba,
s reggelig álmodj róla!

Őri István

HÓTAPOSÓ

Hó, hó, fehér hó,
Hóban járni jaj de jó!
Recseg-ropog, mint a tűz,
Bút-bánatot mind elűz.

Piros arcok, szán-csengő,
Öröm-játék kereső.
Gyere hamar, kedves Tél,
Minden gyerek hív, remél.

Tarbay Ede

CIPÓSÜTŐ MONDÓKA

Parazsad süssön, kemence,
cipót puhára, kerekre;
lángost ropogós veresre
jól süss, kedves kemence.

Mézes-pult hetyke huszárja,
fészken a fonott madárka,
kalácsunk, fáink almája
piruljon benned barnára.

Aztán a téli hidegre
őrzd parazsad, kemence!
ha bújunk hozzád, melegre,
minket is vegyél kezedbe!

Pataki Edit

GERLICE

Történt egyszer, hogy a vihar kidöntött egy hatalmas öreg fát. Recsegve-ropogva dőlt el a törzs, estében összezúzta a szomszédokat, maga alatt a kisebb bokrokat, de széttöredezték, messzire röptek saját ágai, gallyai is.

Gerlice éppen napi élelemszerző körútján járt, mikor a szélvész kitört. Szegény kismadár alig talált egy kicsi menedéket egy idegen fa takarásában, már a világra zúdult a felhőszakadás.

Gerlice ázottan, sérült szárnyacskával vészelté át az égiháborút, és apró felröppenései között inkább a földön bicegve indult volna haza, otthonába.

A környékre sem ismert rá. A fészket évek óta tartó fa a földön hevert, s romjai között Gerlice sírva találta meg saját szétszóródott tollait, pihéit.

Hajléktalanná vált. Mikor a veszteség első fájdalma után magához tért, annak örült, hogy fiókái már kiröppentek, őket nem érte sérülés. Párját nemrégien vesztette el, rá sem számíthatott, hogy fészküket közösen építhessék fel újra.

Elindult, hogy új otthont keressen.

– Ide te nem férsz bel! – csiripeltek lármásan a verebek. – Mi is a fecskék fészkébe bújtunk, nekik úgyse lesz rá szükségük hónapokig.

– Nem tudjuk, hogy jutott eszedbe nálunk keresni menedéket – károgtak a varjak. – Sérült a szárnyad, ugyan hogyan repkednél fel ekkora magasságba?

– Mi nyáron a földön fészkelünk, míg a fiókák kicsik – szóltak a fácánok –, később viszont a csupasz faágakon húzzuk meg magunkat. Gyere, megférsz közöttünk!

Gilice sírva sántikált-repkedett tovább, saját kis fészke nélkül elképzelni se tudta életét.

Tudjátok-e, mekkora fájdalom az, ha az ember gyereke a kalapáccsal a szög feje helyett saját körmét találja el? Vicuska feljajdult, majdnem ordított, de aztán csak sziszegve rázta lilára színesült körmét. Három kisöccse: Bálintka, Danika és Dávidka segítségére készen figyelte minden mozdulatát.

Vicuska ma azt tanulta az iskolában, hogyan kell madáretetőt készíteni. Büszkén hozta haza saját művét, hogy ablakuk elé fűgesszék.

Édesapa segítségével most öten láttak hozzá, hogy madárodút is készítsenek. Ha erős tél lesz, nagy fagygal, sok hóval, bizony néhány madárka megsérülhet, fészke megsemmisülhet, s ők emberi gondoskodásra szorulhatnak.

Kiderült, hogy odút is olyan könnyű készíteni, mint madáretetőt. Sőt, itthon könnyebb is, mert mindenki segített, hogy a négy oldalt összeszegezzék, alját-tetejét rászerezlik, s mielőtt a másik ablak alá felakasztották volna, még ki is bélelték fűrészporral, forgáccsal, régi ruhadarabjaikkal. Danika kinőtt kesztyűjét hozta, Dávidka lyukas zokniját, Bálintka meg a rágott fülű sapkát, amit öcsikéi sem örökölhethnének tőle. Vicuska a nagy odúteremtésben még sajgó körméről is megfeledkezett.

Gerlice először megijedt a zajos gyerekcsapatól, de aztán észrevette, hogy a madáretető alatt néhány szem magvacska a földre hullott. Odaóvatkoskodott, sajgó szárnyacskájával takargatta magát. Olyan mohón esett neki a finom falatoknak, hogy a nagy csendre is csak akkor figyelt fel, mikor már két picit marokban fogoly volt.

– Nézzétek csak! – ujjongott fel Bálint. – Itt van a madárodú első lakója!

– Az első madárodú lakója – mosolygott Édesapa. – Ha ő beköltözik, másik odút is kell készítenünk, hogy legyen tartalék.

– Szegény gerlicének véres a szárnya! – simogatta meg Vicuska az első jövevényt.

– Milyen sovány! Majdnem üres a begye! Ugyan mikor evett utoljára? – vették körbe mindnyájan a kis viharvert menekültet.

Gerlice először kétségbeesetten verdesett sérült szárnyával is, aztán, mikor először a madáretetőhöz tették, majd puha odújába, megnyugodott: ezen a télen már biztosan nem lesz hajléktalan.

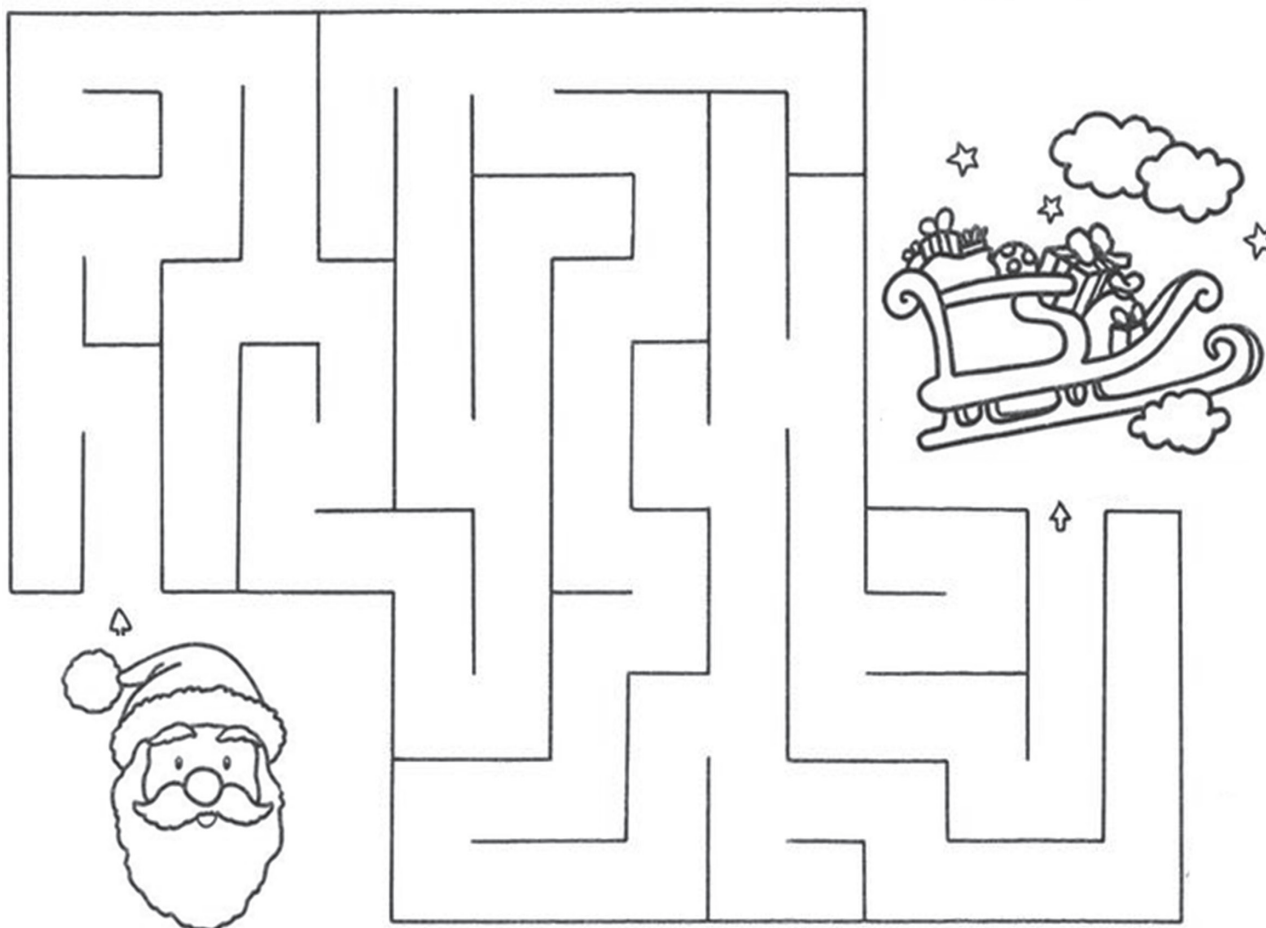
TÉLI FOGLALKOZTATÓ

Keresd meg a tárgyak párját (árnyképeit), kösd össze őket! Nevezd meg mindegyiket!

ÚTVESZTŐ

Vezesd el a Mikulást a szánkójához, mert nem találja, és így nem tudja a kis csizmákba elhelyezni az ajándékokat!

DIÓBABA

Hozzávalók: nagy szemű dió kitisztított, félbevágott héja, fehér és színes puha pamuttextil, vattacsomó vagy fagolyó, cérna, díszszalag, olló, pillanatragasztó.

Elkészítés: A négyzet alakú fehér textilbe kis vattacsomót vagy fagolyót teszünk, alatta elköttjük (ez lesz a baba feje). (1. kép)

A színes textilből nagyobb négyzetet vágunk, amelynek a sarkait behajtjuk, erre helyezük a baba fejét (2. kép), majd a széleket középre hajtva bebugyoláljuk a babát. Szalaggal keresztirányban átkötjük (3. kép). Ha elkészült a baba, beleragasztjuk a dióhéjba, majd cérnából akasztót ragasztunk rá.

Kedves karácsonyfadísz vagy szobadekoráció!

KARÁCSNYI KÉPESLAP

Hozzávalók: zöld színű papírlap, ceruza, ragasztó, színes gombok, filctoll, olló, rajzlap.

Elkészítés: A rajzlapot kettéhajtjuk, és stilizált, kinyitható karácsonyfa alakú formát vágunk ki (lásd a képen). A zöld színű lapot is kettéhajtjuk, rátesszük a tenyerünket, körberajzoljuk, kivágjuk, majd a képeslap tetejére ragasztjuk hüvelykujjal kifelé a két tenyérformát. Csillagot rajzolunk, kivágjuk, a fa tetejére ragasztjuk, majd színes gombokkal díszítjük a fát.

A képeslap hátsó, alsó részére egy kisebb négyzetet ragasztunk, amit barnára színezzünk – ez lesz a karácsonyfa törzse. Ha elkészült, kérj meg valakit a felnőttek közül, hogy írja bele: **BOLDOG KARÁCSONYT!** Ezeket a betűket bemásolhatod Te magad is! A képeslappal karácsonykor kedveskedhetsz szeretteidnek!

FÜLLENTŐ

Magyar népmese

Mivel anyám előtt születtem, apám a lakodal-
mára készültében a malomba küldött lisztet fűre-
szeltetni.

Fölraktam ökreimet a kocsira, a rúd mellé fog-
tam a búzászsákokat. Odaértek, mondják, a ma-
lom elment kocsmázni. Leszúrtam az ökrhajtó
ostoromat, megyek a maloméért. De már akkor
nagy nyugodtan szalonnázott az árokparton. Egy
husáanggal jól végigvágattam rajta, biztatásul,
mindjárt elkezdte kovácsolni a réteslisztet.

Az ostoromból ezalatt égig érő fa nőtt. Körülöt-
te keresem az ökreimet. Fölmásztak a hegyébe le-
gelni. Megyek utánuk, hát uramfia! – ezer seregély
az ágakon. Rakom az ingem derekába. Egyszer
csak megindultak velem. Szállunk a Maros fölött.
Asszonyok mossák ott a ruhát. Rám csodálkoztak:

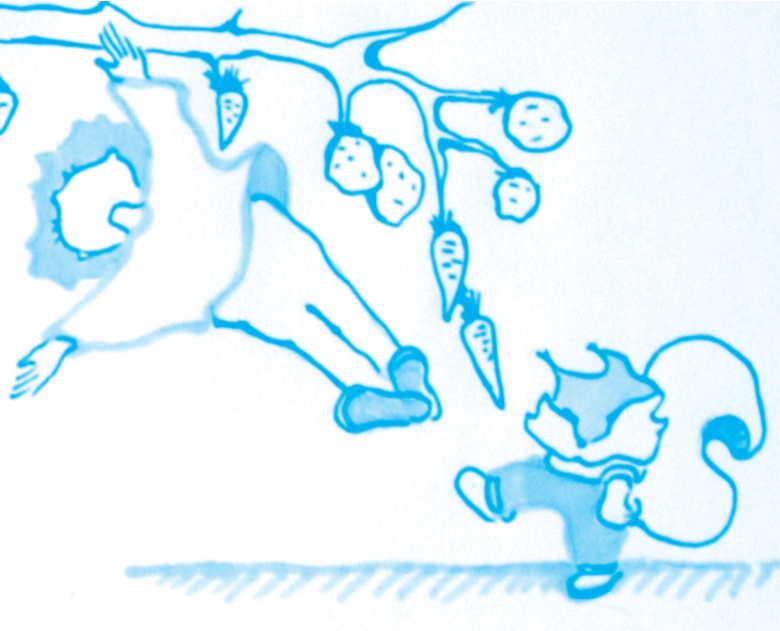
– Ojvéé, de nagy madár!

Úgy értettem, oldjam meg a gatyám. Megol-
dottam. A seregélyek kihussantak az ingemből,
én meg zuhantam lefelé. Volt nálam egy fél ma-
réc korpá, sebesen sodortam belőle a kötelet.
Ereszkedtem lefelé. Hanem egy egér elrágta a
korpakötelet. Belecsapódtam a Marosba, kivág-
tam belőle annyi halat, tizenkét ökrösszekér nem
bírt el, egy meztelen cigány gyerek a kabátja
zsebében elvitte.

Hajamnál fogva ráncigáltam ki magam a Ma-
rosból. Mire partra vergődtem, elvesztettem a
fejem. Hogy lehetek meg anélkül, mire tegyem a
kalapomat? Gyorsan kerekítettem sárból. Szeren-
csémre, mert apám már nagyon keresett. Hazavit-
tük a lisztet, tapostuk belőle a rétest.

Ekkorára nagyon megéheztem. Udvarunkon
egy kazal verébtójásból háttaslovak dagasztot-
ták a tészának való csöves kukoricát. Egy tojást
feltörtem, eszegettem a szélén. Beleejtettem a
bicskám. Hogy menjek utána? Szemöldököm ki-
téptem, abból raktam létrát. Három napig megyek
lefelé. Sírtam a jó bicskám után. Ott bolyongok es-
tig a verébtójás alján, odajön egy lovatlan huszár.
Vigasztalt, hogy ő már egy hete itt keresi a Pejkót,
annyira ellegelészett a tojásban. Apám már türel-
metlen volt, utánam üzent a sütőlapáttal, hogy
de siessek a gémeskútra borért. Fölnyergeltem a
Fakót, ülök a Szürkére, vágattam a Sárgával. Este
kipányváztam legelni a nyeret, itattam a kantárt,
párnának fejem alá gyűrtem a Sárgát.

Arra ébredtem, hogy megint éhes vagyok. Föl-
máztam az uborkafára, ráztam róla annyi krump-
lót, csak úgy hullott a sok répa, retek, mogyoró.

Odasereglettek a mókusok, eszegették előlem.
Egy mókust farkánál kaptam. Ijedtében ugrott ak-
korát, engem fölvágott az égbe. Ott még sosem
jártam. Gondoltam, ha már sorsom ide vetett,
megnézem Panna ágyomat. Nagy munkában ta-
láltam. Templomtoronnyal foltozta a lekvárfőző
üst fenekét. Örült a jöttömnek. Szúnyogtojásból
kicsépelte rántottát vágott a hátamhoz, úgy vendé-
gelt. Amit nem bírtam megenni, mind a hajamra
kente. Alig nézhettem széjjel, éreztem égbe járó
illatairól, hogy odalent javában legelik már a tüzes
kemencét, darálják a túrós lepényt. Apámnak hét
szabómester köszörülte a vőlegényruhát. Hányta
a szikrát.

A fonott kalácsot ásóval faragták, kátrányozták
a dobostortát, kilencet fiattal baltával borotválták a
szilvás gombócot.

Nagy mehetnékem támadott, hiszen engemet
annyira várnak odalent, hogy régen elfelejtettek.
Összemarékoltam egy félországnyi báránnyel-
hőt, létrát facsartam belőle. Alig teszem földre a
lábam, apám ott alszik, mérgében majd megsza-
kad a nevetéstől, hogy hol vagyok istenvilág óta,
amikor anyám megszületett, szaladjak a Tiszára
fürösztővizéért. Forró nyár volt, a folyó befagyva.
Lekapom a fejem, beverem a jeget, rostával fe-
neketlen vödörbe meregetem a fűzfát. Épp de-
let harangoztak éjfélkor, ahogy hazaérek. Már a feje
tetején áll a lakodalom. Nekifeküdtem táncol-
ni. A szoba sarkában zsákokba kötve a Duna, Ti-
sza, Dráva, Száva, madzag a támasztója. Fakilincs
mindegyiken. Nagybögővel citerázták a talp alá
való tücsökciripelést. A táncosok közé perdülve
elaludtam. Tökhajból való sarkantyúm pengett,
akár az ágyúdörgés. Sarkantyúm kivágta a Duna,
Tisza, Dráva, Száva zsákját, vitte a víz a lakodalmat.

Szaladtam a bábaasszonyhoz, kétágú horgot hí-
meztetni. Orruknál fogva húzgáltam ki a fullákolókat.
Azóta két lyuk van mindenkinek az orrán.

Aki nem hiszi, járjon utána!

Weöres Sándor

CSALI-MESE

Hoztam neked kaskát,
Hiszed-e?
A kaskában macskát,
Veszed-e?
Jó lesz egerésznek,
Tudod-e?
Háztető-zenészek,
Hallod-e?

Hoztam kézzel-lábbal,
Várod-e?
Hegyen-völgyön által,
Járod-e?
Hegyi út magas volt,
Kúszod-e?
Völgyi út sikos volt,
Csúszod-e?

Nehéz volt a kaska,
Sejted-e?
Nyávogott a macska,
Érted-e?
Felkarmolta vállam,
Látod-e?
Otthagytam a sárban,
Bánod-e?

Pósa Lajos

AZ EGYSZERI GYEREK

(Csalimese)

Kerékvágás, nyúlárnyék,
Mókus volnék, ugrálnék.
Kakastarój, libaláb,
Hallgass ide legalább!
Volt nekem hat ökröm,
A járomba fogtam,
Volt nekem hat zsákom,
A szekérbe dobtam.
Gondoltam magamban:
Megyek a malomba,
Kell búzagalács
A lakodalomba.
A hat ökör meg se moccant,
Tudod, mit csináltam?
Mind a hatot megkötöztem,
A szekérbe hánytam.
A hat zsákot pedig
Fogtam a járomba:
Úgy repült, mint a szél,
Mindjárt a malomba.
De a malom nem volt otthon,
Sem pedig a molnár...
Törtem rajta a fejemet:
Merre lehet? Hol jár?

Kaptam is az ostoronyelet:
Lőcs mellől kihúztam;
Hogy a hat zsák el ne fusson:
Hat zsák elé szúrtam.
Elmentem keresni
A molnárt, a malmot:
Se egyikről, se másikról
Egy lélek se hallott.
Megletem én a molnárt is:
Csűrben egerészett;
Megletem én a malmot is:
Erdőben eprészett.
Vittem haza őket
Magam előtt hajtva...
Hát addig az ostoronyélből
Nőtt egy nagy magas fa.
Főlszaladtam jó kedvemben
A legtetejébe:
Ott volt széles e világnak
Minden seregélye.
Tele szedtem az ingemet
Seregélymadárral,
De bezzeg megjártam,
Rögtön meg is bántam,

Mert repülni kezdtek velem
Hegyen-völgyön által.
S mikor éppen a kanyargó
Tisza felett vittek:
Kirepdestek kebelemből,
Ki hallott már ilyet!
Én pedig lenyúltam a
Tisza közepébe:
Annyi halat kicsaptam, hogy
Talán el se férne
Tizenkét szekérre.
Aznap délben halat evett
Gazdag is, szegény is,
Faluvégen a putriban
A cigánylegény is
Meg a kis purdó is.
Engem meg a vízből
Egy tüzér kirántott,
Megköszönöm szépen
Az ilyen barátot!
Beletöltött ágyújába
S ide lőtt belőle...
Ha nem hiszed, ugrifüles,
Tudakozd meg tőle.

Osvát Erzsébet

CINKÉK A FÁN

Nyírfácska áll
a téli tájban,
tavaszra várva
egymagában.
Tavaszra várva,
napmelegre,
karjait tárja
dideregve.
Vidám cinke
tekint le rája
s repül, repül
az egyik ágra.
Hintázik rajta
fel-le, fel-le,
társai szállnak
hozzá egyre.
Nyírfácska feled
fagyot, telet,
felvidítja
a madársereg.

Péter Erika

KIS TÉLI ZENE

Zümmög a tél.
Tücsök helyett
jégcsap zenél.
Szél táncától
ablak koccan.
Télmuzsika
fagy a tóban.

Szalai Borbála

MESEVILÁG

Fehér lett a kert, az udvar,
fehér lett a
nagyvilág!
Mesebeli kristályoktól
mesések a kerti fák.

Csakhogy nem hó hullott rájuk,
nem is dér és
nem dara...
Mesés kertbe mesés fákat
varázsolt a
zúzmarra.

HOGYAN NEVELJÜK, TANÍTSUK A KISKUTYÁNKAT?

Mikor kezdjük el a kölyökkutya nevelését? Ha mód van rá, akkor a születésétől! És bár élvezetes dolog, azért nagy felelősség is egy kölyök tanítása, nevelése. Ezért fontos tudni, hogy mire figyeljünk oda, és mit kell feltétlenül megtennünk, ha kiskutya kerül a házhoz.

Az előkészítő nevelés legfontosabb feladata, hogy megtanítsuk a kölyökkutyát a megfelelő viselkedésre. Ez fontos a más kutyákkal való viszonyánál: hogy viselkedik az anyjával, testvéreivel, idegen kutyákkal, valamint az emberekkel. A nevelés során megtanulja az általánosan elfogadott viselkedési normák alapjait, és ezáltal barátságos, kiegyensúlyozottá válik.

A kutyakiképzés a különböző parancsok begyakorlását és teljesítését célozza meg. Fajtól függetlenül, a kölyöknevelés előfeltételei alapjaiban véve egyeznek, a kutyák kiképzése viszont az egyes fajta sajátosságaitól függően külön-külön módszerek és programok szerint történik.

A kölyök nevelésének részei

1. Elválasztás: A kölyöknek el kell sajátítania a helyét a családjában, testvérei között, és meg kell tanulnia alkalmazkodni hozzájuk. El kell sajátítania a játék, támadás és védekezés, valamint az étkezés alapszabályait. Ezzel egy időben le kell szoknia a makacsságról és az önzésről. Ha megfigyeljük a kölyök anyját, hogyan neveli őket, észrevehető, hogy nagy gyöngédséggel és türelemmel tanítja kölykeit játszani, mozogni, de ugyanúgy határozottan bünteti is a kihágásaikat.

2. Új otthon: Ilyenkor kell megtanulnia a kiskutyának az emberrel való együttélést: éjszaka nem sírhat; csak a neki szánt helyen aludhat; feltétlenül szobatisztává kell válnia; nem rághatja meg a holmikat a házban; menetrendszerűen étkezhet ugyanazon a helyen, és nem kéregethet a gazdi asztaláról; valamint nem nyalhatja összevissza az emberek arcát.

3. Első séta: A kölyök lassan hozzászokik a pórázon való sétáltatáshoz, megtanulja, hogy a földről nem szedhet össze bármit. Fontos leszoktatni arról is, hogy megijessze az embereket vagy a többi állatot. Meg kell értenie és végre kell hajtania a tiltó és megszólitó parancsokat, és akkor is figyelnie kell ezekre, ha póráz nélkül szalad.

Az alvási problémák

Az új otthonában a két hónapos kiskölyök játék és vidámság közepette könnyen megfélemedezik az anyjáról, de éjszaka, amikor a házban minden lecsendesedik, elkezdi unatkozni. A gazdának sok türelemre van szüksége, hogy ne engedjen a csábításnak, és ne menjen oda hozzá. Rendszerint a kölyök elfárad a nappali játékban és a rengeteg élményben, ezért könnyen elalszik, azonban néha fel-felsír álmában. Az esetek zömében a kölyök 2-3 nap után megszokja az új helyzetet. Figyelembe kell venni, hogy ha sajnálatot mutatunk iránta és odamegyünk, akkor számolni kell azzal, hogy a vonyítás egész éjjel tart majd, sőt e hiba eredményeként az ilyen és hasonló esetek folyamatosan ismétlődni fognak.

Módszer a szobatisztaság elérésére

Amíg a kölyök egészen fiatal, számolni kell azzal, hogy bárhol a házban megjelenhetnek kis tócsák. A tapasztalatlan kutyagazdák türelmetlenül szoktak reagálni az ilyen esetekre, belenyomva a kutya orrát a piszokba. Az ilyen nevelés eredményeként a kutya bizalma megtörik a gazdája iránt. Büntetést csak kivételes esetekben szabad alkalmazni, akár kölyökkutyáról, akár felnőtt állatról legyen szó, és csak akkor, ha „rajtakapjuk” a dolgon! Ha véletlenül a házban kezdene el piszkítani a kutya, igyekezzünk még közben elcsípni, és hangunkkal kifejezve rosszallásunkat vigyük ki a szabadba, ahol folytathatja, és aztán dicsérjük meg a dolga végeztével, simogassuk meg, hogy érezze: helyesen viselkedett. Hogy szobatisztaságra, rendre szoktassuk kedvencünket, célszerű a következő módszert követnünk: a tócsát alaposan fel kell törölni, a helyét átmosni fertőtlenítőszerrel vagy befújni illatosítóval, a rongyot pedig, mellyel feltöröltük a tócsát, a piszkításra jelölt helyre rakni, hogy a kiskutya érezze a szagát. Ha kertes házban lakunk, akkor a rongyot, amit az ilyen „bal-esetek” feltörlésére használunk, folyamatosan közelebb kell rakni a kijáráshoz, hogy idővel a lakáson kívülre kerüljön. Később a kedvencünk követve a szagot már magától ki fog járni elvégezni a dolgát.

Forrás: háziállat.hu

KARÁCSONYI ÉTELEK A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL

Karácsonykor mindig fontos szerepet kap az ünnepi menü, amelyet az egész család együtt fogyaszt el. A leggyakoribb magyar karácsonyi ételek a hal, a töltött káposzta, a mákos guba.

A világ más tájainak, országainak is megvannak a tipikus karácsonyi ételei.

1. Chile

Chilében gyakori a sült pulyka, zöldségek, krumpli, ami mellé helyi bort isznak. Különlegességük a kifejezetten karácsonykor fogyasztott „cola de mono”, amiben kávé, tej és cukor van. Minden családnak megvan a maga titkos receptje hozzá.

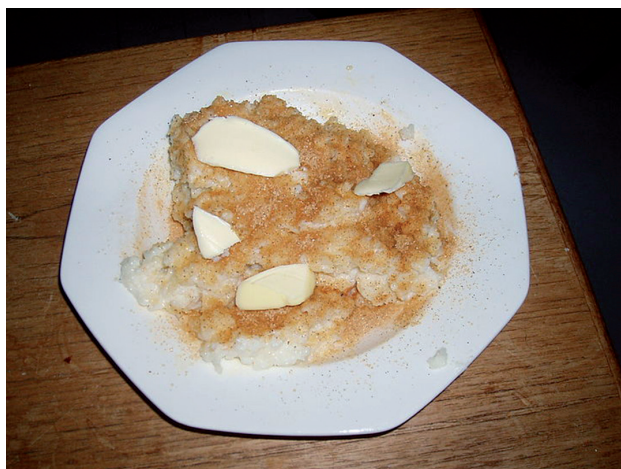
2. Csehország

Csehországban sokan böjtölnek karácsony estéjéig, és csak egy kis édes kalácsot esznek napközben, így készülnek fel a nagy esti lakomára. Ilyenkor vagy hallevest esznek, ami egyáltalán nem hasonlít a magyar halászléhez, vagy gombás kubát, ami árpagyöngyből készül. A főfogás általában sült ponty és krumplisaláta.

3. Dánia

Dániában a karácsonyi vacsora hagyományosan sült disznóból állt, amihez párolt káposzta, barnaszósz és főtt krumpli szolgált köretként. Ez változott az idők során, azonban a legfontosabb dolog, azaz a desszert nem.

A risengrød melegen feltálatl rizspuding, amihez tejszínt, mandulát, vaníliát és meleg meggy-szirupot adnak. A desszertbe pedig kerül egy olyan mandula is, amiről leszedik a külsejét, és aki azt megtalálja, ajándékot kap.

4. Franciaország

A karácsony esti vacsora neve Franciaországban Le Réveillon, a menü pedig sok mindent tartalmaz, az osztrigától kezdve egészen a sajtvaló-

gatásokig. A fő desszert a bûche de Noël, azaz a karácsonyi fatörzstorta.

Provence-i hagyomány, hogy az asztalon 13 desszert van, ezek a 12 apostolt és Jézust szimbolizálják. A süteményeken kívül fogyasztanak ilyenkor mandulát, szárított gyümölcsöket vagy éppen kandírozott citromot is.

5. Olaszország

Olaszország déli részén a karácsonyi vacsora a „Hét hal ünnepe”, amit La Vigiliának is neveznek. A menü ilyenkor általában csak halat vagy kagylót tartalmaz, de hét különböző félének kell lennie. A hagyomány szerint kihagyhatatlan az angolna, és természetesen halas tészták is vannak az asztalon.

6. Litvánia

Litvániában szenteste 12 különböző ételt szokás készíteni, amelyek nem tartalmazhatnak húst, azonban halat igen. Ilyenkor hering készül répával, almával, céklával vagy gombával. A savanyú káposzta sem hiányozhat az asztról, ahogy a többféle töltelékkel elkészített gőzgombócok sem. Desszertként küčiukai-t esznek, ami apró mákos keksz.

7. Fülöp-szigetek

A Fülöp-szigeteken igazi édes ünnep a karácsony. A sonkát mézzel édesítik, a ropogós sült malac bőrét pedig karamellizálják. Gyakori az édes spagetti is, amit cukorral édesített paradicsomszósszal tálalnak. Karácsonykor továbbá ökörpacalt is készítenek mogyorószósszal.

8. Egyesült Királyság

Ha hagyományos brit karácsonyi vacsorára hívnának benneteket, biztos ehetnétek sült pulykát, sült krumplit, kelbimbót, áfonyaszósz, tölteléket és barnaszósz. A másik tipikus étel a Yorkshire pudding, ami nem egy édes étel, hanem sós sült tészta.

9. Lengyelország

Lengyelországban is 12 fogás kerül a karácsonyi asztrára, és húst ők sem esznek ilyenkor. Régebben a 12 apostolt szimbolizálta a 12 étel, manapság azonban a vendégek számától teszik függővé az ételek számát. Céklalevessel kezdődik a vacsora, amit további levesek követnek, valamint hering, ponty és pirog. Desszertként itt is mák van, mákos torta, utána pedig egy kis emésztést elősegítő kompóttal zárul az étkezés.

Forrás: szeretlekmagyarorszag.hu

Mester Györgyi

A HÓKIRÁLYNŐ KARÁCSONYFÁJA

Alkonyodott. Az utca a szegényes, málló vakolatú házfalak miatt volt szürke, az ég pedig a dunyha vastagságú hófelhőktől.

A karácsony ott lógott a levegőben, de ebből az utcán céltalanul bandukoló három fiúcska mit sem érzett.

Nekik még sohasem volt karácsonyfájuk, mint ahogy az utcabeli ismerőseiknek sem. Unatkoztak. Nem tagadhatták meg azonban gyermek mivoltukat, játszhatnékjuk volt, míg el nem jön a lefekvés órája.

Egyikük felvetette: menjenek pár utcával arébb, ahol a jobb módú negyedben már bizonyára sok ablakból kiviláglik a feldíszített, tarka fényekben pompázó karácsonyfa.

Ez jó ötletnek tűnt, hát nekivágtak. Közben, mintegy észrevétlenül, meghasadt a felhődunyha, és szállingózni kezdett a hó.

Nem tévedtek. Pár utcával odébb több ablakból is színes fények süttöttek ki az egyre sötétülő utcára. Meg-megálltak, gyönyörködtek benne.

Egyszer csak kis terecske szakította meg a láncszerűen egybefolyó, magas épületek sorát. Emlékeztek, a téren, napokkal azelőtt, sötét arcú, morcos tekintetű, nagydarab férfi árulta a szebbnél szebb fenyőket. Mivel az ünnep már az orruk előtt volt, s a vevők is elfogytak, az árus összetakarított, és eltűnt a sátrával együtt.

A járda mellett azonban ott árválkodott egy fenyőfa. Ahogy közelebről megnézték, megértették, az árus miért hagyhatta magára a fácskát. Valójában csak megszabadult tőle, mint selejttől. Kidobta, szemétnak szánta. Nem tudott vele mit kezdeni, mivel görbe volt a törzse, letört a csúcsa, és ágai végén már rozsdásodott a tűlevél.

A gyerekek, rövid tanakodást követően, ölükebe kapták a fát, és szapora léptekkel megindultak hazafelé.

Mire a házukhoz értek, már nehezükre esett a járás az egyre vastagodó hóban. A kis fenyőt bevitték az öreg, kopott ház udvarára, és odatámasztották a téglakerítéshez.

Forgatták, nézegették, keresték, melyik oldala mutatkozik a legeggyenesebbnek, majd havat tapasztottak a fa tövéhez, hogy el ne dőljön. Egyikük

a tört ágat nyeste le a fa csúcsáról a bicskájával, míg társa a megszáradt, rozsdaszínű tűleveleket szedegette le róla. De mivel ékítsék fel? Mi is a tél legszebb díszé? Hát persze, hogy a hó...

Hógolyókat gyúrtak, és a kisebb-nagyobb gömböket rányomkodták a fenyőcske ágaira. Amikor már tele volt díszekkel, a tetejére hóból hegyes csúcsot formáztak. A kora esti, kékesfekete égboltra lassan felúszott a ragyogó hold. Fényével körülölelte a kopár kis fenyőt, immár karácsonyfává vált fácskát.

A házból többen is felfigyeltek a kintről behalatszó, szokatlan sürgés-forgásra. Az emeletekről a kíváncsi lakók lassacskán leszállingóztak az udvarra. Különösen a kisebb gyerekek ámuldoztak a fácska varázslatos szépségén, hiszen nekik még sohasem volt karácsonyfájuk.

A báméskodók között két kislány dideregve bújtt össze, miközben a holdfényben tündöklő, hótól szikrázó kis fenyőt csodálták. Látszott rajtuk, már addig is sokat fagyoskodtak, a lakásukban se lehetett melegebb, mint odakinn az udvaron. Az idősebb lányka még ácsorgás közben is szorosan magához ölelte a hógát, úgy próbálta melengetni.

A fiúk figyelmét nem kerülte el a dolog. Őket legalább odahaza duruzsoló kályha várta, ha karácsonyfára nem is tellett.

A lakók, miután kigyönyörködték magukat a ház karácsonyfájában, lassan visszatértek otthonaikba. Csupán a fára lelő három kisfiú tanakodott valamin, és egy ideig még ott időztek az udvaron...

Reggelre eltűnt a csodaszép karácsonyfa, nyoma sem maradt. Mintha soha nem is lett volna. Talán csak álmodták, hogy ott volt?!

Többen azt rebesgették, a Hókirálynő megirigyelte tőlük, megtetszett neki a pompás karácsonyfa, amely a tél legszebb, hóból készült díszével lett felékítve. Az éj leple alatt magával vitte hát a birodalmába, s most a fácska a palotája előtt áll, hogy minden alattvalója megcsodálhassa.

Mások ugyanakkor azt beszélték, hogy a legszegényebbek közül való két didergő kislány – valakik jóvoltából, karácsony szent estéjén –, fenyőfa tüze mellett melegedett...

Hétvári Andrea

HÓPIHE

hajnali földeken alvó
hópihe, szállj, gyere, szállj
léted, a föld fele tartó
égi virág, tova már
ágyad, a hajnali föld is
lesz csupa fény, csupa fény.
fényed, az égi fehérit,
elnyeli lenn a sötét.
elveszi bár az a bánat
röpke e földön a hon
házad a végtelen égen
hajnali pamlagokon.

Szabó Lőrinc

ESIK A HÓ

Szárnya van, de nem madár,
repülőgép, amin jár,
szél röpíti, az a gépe,
így ül a ház tetejére.
Ház tetején sok a drót:
megnézi a rádiót,
belebúj a telefonba,
lisztet rendel a malomba.
Lisztjét szórja égre-földre,
fehér lesz a világ tőle,
lisztet prüsszöl hegyre-völgyre.
Fehér már a város tőle:
fehér már az utca,
fehér már a puszta,
pepita a néger,
nincs Fekete Péter,
sehol,
de sehol,
nincs más
fekete,
csak a Bodri
kutyának
az orra
hegye,
és reggel az utca, a puszta, a néger,
a taxi, a Maxi, a Bodri, a Péter
és ráadásul a rádió
mind azt kiabálja, hogy: esik a hó!

Péter Erika

NYERSEL A TÉL

Hízik a hó, hull a hó,
nyakunkba besurranó!
Nyersel a tél, a hó fehér,
kocsi ajtajáig felér.
Nyersel a tél, itt a tél,
megdermed a csigavér.
Szánkó vár a parkolóban,
siklik, csúszik kinn a hóban.
Karácsony és Mikulás,
illatos mézeskalács.
Nyersel a tél novemberben,
célba ér majd decemberben.

Hargitai Gyula versei

SÍR A JÉGCSAP

Sír a jégcsap, csep-csepp-csepp.
Szánkóznak a gyerekek.
Fényesek a jégcsapok.
Repülnek a hógolyók.

Minden jégcsap kicsi tó.
Kicsi, tavaszt csillogó.
Elolvad a jégvirág.
Ébrednek a folyók.

Kicsit morcos. Havazik.
Szánkó fut az ablakig.
Körülötte sok virág.
Rajta nagy, leveles ág.

Láthatatlan a tavasz.
Új havat sóhajt a tél.
Vékony a hótakaró.
Meg-meglebbenti a szél.

És este a táj fölött
álmomban már zöld a köd.
Sok-sok rügy lesz belőle,
új Nap ragyog fölötte.

S ezer rügy szája mozog,
új világra mosolyog,
tavaszra, mely győzni fog,
bármilyen szívós a tél.

TÉLI ÚT

Gyűjti madarak lábnyomait.
Lát fehér kutyát, fehér kocsit.
Hét hógolyó hét fehér gombja.
Hófehér szarvas átugorja.

Őrzi fehér bot hóemberrel.
Bundáján kocog sok-sok ember.
Feje domb, ragyog hó-bundája.
Vakító fagy a koronája.

2021

JANUÁR

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
				01	02	03
04	05	06	07	08	09	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

FEBRUÁR

H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K
01	02	03	04	05	06	07	01	02
08	09	10	11	12	13	14	08	09
15	16	17	18	19	20	21	15	16
22	23	24	25	26	27	28	22	23
							29	30

ÁPRILIS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
			01	02	03	04
05	06	07	08	09	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

MÁJUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K
					01	02		01
03	04	05	06	07	08	09	07	08
10	11	12	13	14	15	16	14	15
17	18	19	20	21	22	23	21	22
24	25	26	27	28	29	30	28	29
31								

JÚLIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
			01	02	03	04
05	06	07	08	09	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

AUGUSZTUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K
						01		
02	03	04	05	06	07	08	06	07
09	10	11	12	13	14	15	13	14
16	17	18	19	20	21	22	20	21
23	24	25	26	27	28	29	27	28
30	31							

OKTÓBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
				01	02	03
04	05	06	07	08	09	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

NOVEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K
01	02	03	04	05	06	07		
08	09	10	11	12	13	14	06	07
15	16	17	18	19	20	21	13	14
22	23	24	25	26	27	28	20	21
29	30						27	28

rka

MÁRCIUS

SZ	CS	P	SZ	V
03	04	05	06	07
10	11	12	13	14
17	18	19	20	21
24	25	26	27	28
31				

JÚNIUS

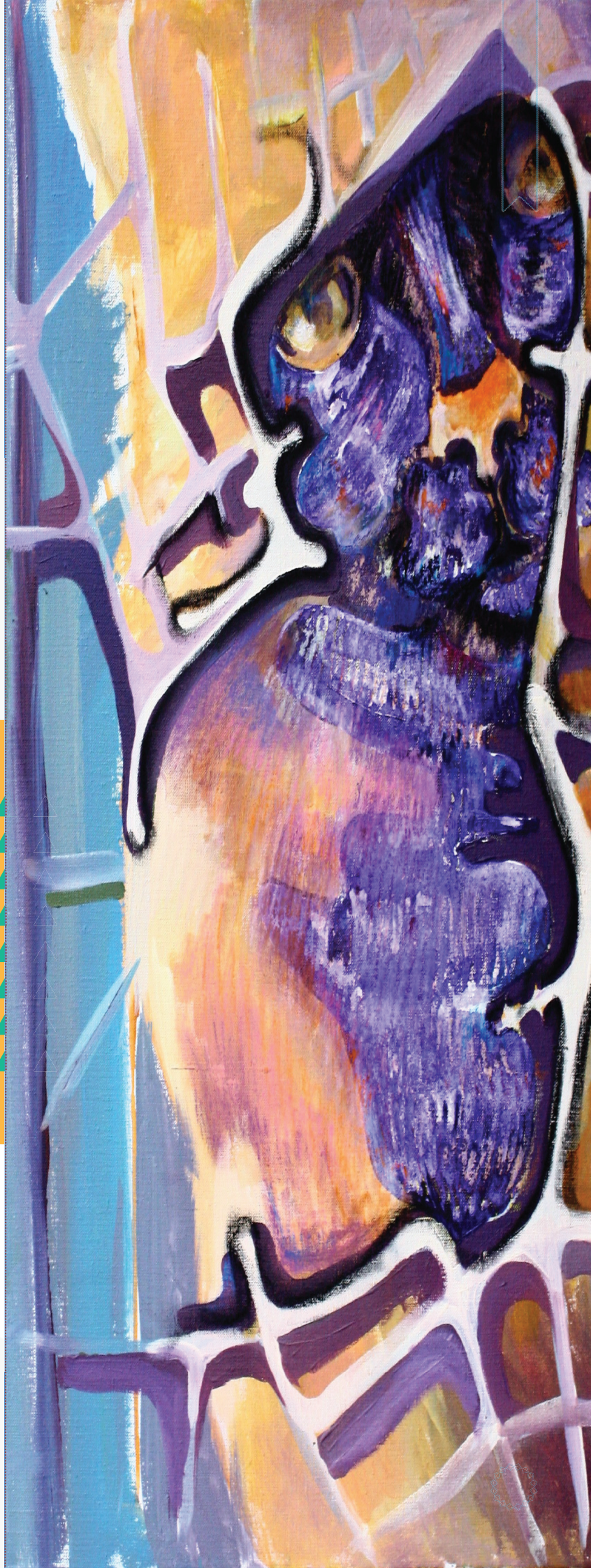
SZ	CS	P	SZ	V
02	03	04	05	06
09	10	11	12	13
16	17	18	19	20
23	24	25	26	27
30				

SEPTEMBER

SZ	CS	P	SZ	V
01	02	03	04	05
08	09	10	11	12
15	16	17	18	19
22	23	24	25	26
29	30			

DECEMBER

SZ	CS	P	SZ	V
01	02	03	04	05
08	09	10	11	12
15	16	17	18	19
22	23	24	25	26
29	30	31		

Barkaszi Emese, Som

Dudics Katika, Barkaszó

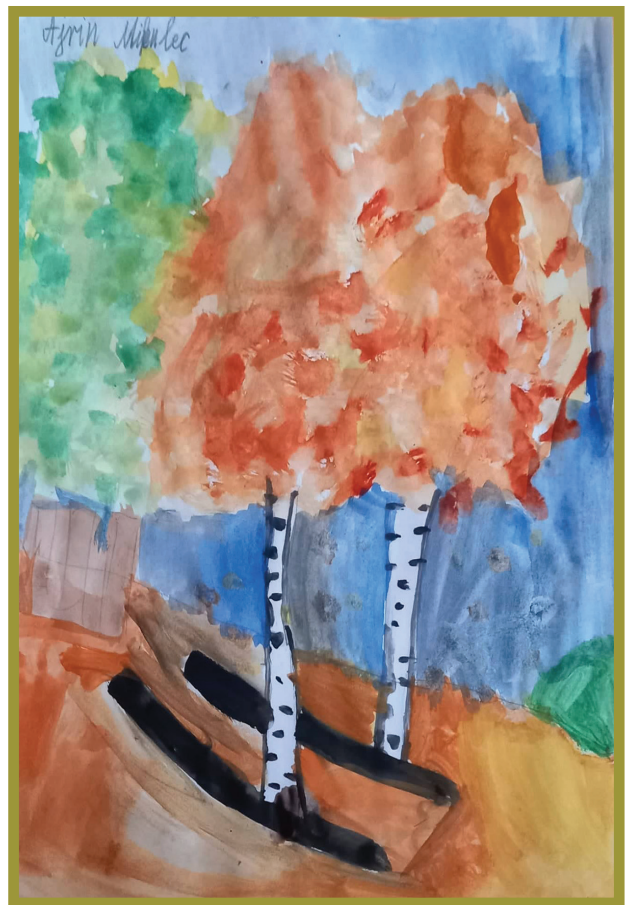
Iván Milán, Déda

Iván Olívia

Kucsinka Dorka, Som

Mikulec Ájrin

Nagy Éva, Som

Weinrauch Katalin

BETLEHEMEZÉS

Pilinkézó hópelyheket hord a szél,
szép karácsonyt köszönteni útra kél
betlehemező gyerekek csoportja,
hogy az ünnep üzenetét széthordja.

Angyalhírnök, öreg pásztor,
kis bojtár,
mind rigmust mond Betlehemről,
dalt kántál,
megváltónkról, Jézuskáról
regélnek,
a kisdedről, ki született
szegénynek.

Ölben viszik az aprócska
istállót,
barmok között látni ott egy
kis jászolt,
rongypolyában kicsi Jézust
s Szűzanyát,
ki vigyázza szent fiának
az álmát.

Szalmatetős, papírfalú
Betlehem,
nem csillogó, ékes, mégis
szeretem:
fából faragott szentcsalád,
állatok,
ettől előbb csodát mégsem
láthattok!

Tóthárpád Ferenc

HÁROM KIRÁLY ÉNEKE

– Adjon Isten békét!
Csillag után jöttünk,
holdsugaras éjen
ezüstben fürödtünk.

– Gyalogszerrel, által
hetedhét határon
elkísért az úton:
két király barátom.

– De ugye jó helyre
vetett a sors minket?
Itt lakik-e József,
Mária s a kisded?

– Hadd köszöntsük szépen,
ahogy az illendő,
s továbbállunk úgy is,
mint az óesztendő.

– Köpönyegünk alatt tömjén,
no meg mirha,
aranyat is hoztunk,
tele a tarisznya.

Jászol mellett örvend,
hódol három király,
ezen a szent napon
megbékél a világ.

Kedves Művészetkedvelők!

Ahogy közeledik a karácsony, egyre többször említjük meg Jézus születésének történetét. A művészetekben is sokszor és különféle formákban fordul elő ennek a bibliai történetnek az ábrázolása. Sokan sokféleképpen képzelik el a Bethlehemben, egy istállóban menedéket lelő Mária és József képét.

A bal oldali képen egy olasz reneszánsz mester munkáját látjuk, aki egy barlangistállót ábrázol és azt a pillanatot, amikor a pásztorok – hírt kapva Jézus születéséről – meglátogatják a kisdedet. Amíg József és Mária a megszokott ábrázolásokhoz hasonlóan különböző színű leplekkel van borítva, addig a pásztorok a reneszánsz kornak megfelelő öltözetben jelennek meg, és a táj is inkább az olasz térségre, mint az arab félszigetre jellemző képet mutat. Amint látjátok, a művészek sajátos elképzeléseik szerint, sokszor saját koruknak megfelelően változtattak a Kisjézus-ábrázolásukon. Nézzük meg közelebbről, hogyan is változott a Kisjézus alakja a képzőművészetben!

A kora keresztény ikonográfiának, az ikonok ábrázolásmódjának megvolt a sajátos formája (*az ikon jelentése kép vagy képmás*). A bizánci ikonokon találkozhatunk a Istenanya vagy Istenszüdő (Hodigitria) ábrázolással. Ezekben a képeken Mária legtöbb esetben áll vagy trónon ül egyik kezében tartva a Kisjézust, amíg másik kezével rámutat és enyhén felé dönti fejét, a Kisjézust pedig felénk nézve és áldást osztó kézzel ábrázolják. Ha megnézitek a Kisjézus alakját, akkor feltűnik, hogy nem olyan, mint egy kisbaba, hanem inkább olyan, mint egy kisméretű, kopaszodó, felnőtt szerzetes. Több ikonfestő iskola működött, ami megszabta, hogyan, milyen kompozícióban és színekkel ábrázolhatóak a Bibliában szereplő alakok. Mivel Jézus nem egyszerű gyermek, nem is ábrázolható egyszerű

Berlinghiero Berlinghieri: *Hodigitria*, 1230

kisdedként, ezért sokszor kisméretű felnőtt formájában jelenik meg az ikonokon; ez a hozzáállás azonban a későbbiekben változott, a 13. században már egyre inkább valóság-hű gyermekábrázolásokkal találkozunk.

A reneszánsz korban találkozunk a bambino-

Rovatvezető: Kulin Ágnes

Giorgione (ejtsd: Dzsordzsóne):
A pásztorok hódolása, 1505

szőke és göndör Kisjézus-alakkal, aki éppen játszik valamivel, több esetben Keresztelő Szent János gyermekalakjával (*akivel gyermekkorában nem találkozott, de a Jézust is megkeresztelő Szent János fontosságát támasztják alá ezzel az ábrázolásmóddal a kereszténység terjesztésében és Jézus életében*) – ahogyan azt Raffaello képén is látjuk. Mária alakja is a kor szépségideáljának megfelelően jelenik meg, sokszor ölében tartva fiát. Valóság-hű anya-gyermek kapcsolatot mutatnak ezek az alkotások. Raffaello egész sorozatot készített ebben a témában, amely Szép Madonnák néven híresült el.

Raffaello Santi: *Belvederi Madonna*, 1506

KÉRDÉSEK: Melyik országban található Betlehem városa? Sorolj fel szereplőket Jézus születésének történetéből! Mit jelent az ikon kifejezés? Milyen ábrázolásmód a Hodigitria? Melyik korstílusban jelenik meg a valóság-hű Kisjézus ábrázolása?

Kedves Olvasó!

Az *Almodni hívunk* rovatban ezúttal nem egy klasszikus gyermek- vagy ifjúsági irodalmi műből ajánlunk nektek részletet, hanem egy nemrégiben Kárpátalján megjelent mesegyűjteményből. A *Tollhordó madár és barátai* című mesekönyv történeteit a guti Peres Vera írta, s a szintén Guton élő Dóka Izabell illusztrálta. Az *Irka* következő lapszámaiban ebből a könyvből hozunk nektek történeteket, az eredeti illusztrációkkal együtt, remélve, hogy elnyerik tetszésüket, és kedvet kaptok ahhoz, hogy az egész könyvet megszerezzétek, elolvassátok.

Peres Vera

A TOLLHORDÓ MADÁR

Eljött az idő, mikor az erdő mélyén lakó madaraknak készülniük kellett a fészekrakáshoz. Ilyenkor sok szép tolluktól meg kell válniuk, de volt olyan is közöttük, akinek nem tudott megújulni a tollazata.

Ezért az erdőben lévő legnagyobb fának a tetején lakó tollhordó madárnak kellett segítenie. Ő a magasságból minden fészekrakó madarat látott, olyan volt az ő szeme, akár a messzelátó. Ahogy nézegetett, jó messzire meglátott egy olyan fészket, amelyikben egy aprócska madárka sírdogált. Gondolta magában: „Máris repülök oda és szemügyre veszem, mi baja lehet a picinyke madárnak.”

És már repült is, akár a vihar. Ott termett a fészeknél és megszólította:

– Miért sírdogálsz?

– Jaj, ne is kérdezd! Nagy az én bánatom, mert az én tollazatom nem tud megújulni, és én soha nem tudok majd fészket rakni.

– Jaj, dehogynem! – vigasztalta őt a tollhordó madár. – De hisz én azért vagyok az erdő őre, hogy segítsék azoknak a madaraknak, akik bajban vannak. Én hordom szét azokat a tollakat, amelyeket költés után összeszedek és elviszem magammal a hatalmas fa tetejébe, ahol mostanáig vigyáztam rá. Így mindenkinek visszakerül a tollazata, ha szükség van rá.

– Hát igen, de én akkor sem tudtam adni a tollaimból, mert egy szál sem akar kihullani. Az én fészkeim már akkor is falevéllal volt bélelve, és ezért félek, mert ha hideg talál lenni, a kicsinyeim megfáznak.

Ahogy beszélgetnek, azt mondja a tollhordó madár:

– Javasolnék neked valamit. Úgy hallottam, hogy él itt az erdőben egy madár, nagyon öreg,

de annál okosabb; okosabb az okosnál, ő a szarka. Ő is beköltözött az erdőbe, talán tudna neked segíteni. Megmondaná, mi baj van a tollaiddal. Azt tanácsolom, keresd fel mihamarabb.

Nem sokat gondolkodott a kis madár, és úgy döntött, hogy elmegy hozzá. Kifényezte a tollazatát, ami amúgy is úgy fénylett, akár a Nap. S már repült is az erdő közepe felé. A picinyke madárnak nemcsak a szeme csodálkozott ezektől a szebbnél szebb madárfészkektől és hatalmasabbnál hatalmasabb fáktól, hanem még a sírása is megszűnt, mert látta, hogy milyen szép a természet, és abban neki is része van.

A nagy nézelődés közben már alig várta, hogy megérkezzen, még csak nem is pihent, hogy mihamarabb találkozzon azzal az okosabbnál is okosabb szarkával.

Ahogy ezt gondolta, arra lett figyelmes, hogy milyen hangos az erdő közepe.

– Akkor itt volna az az okos szarkatudós! A hangja teljesen bezengi az erdő mélyét.

A szarka megállás nélkül azt károgtá:

– Csak tessék, csak tessék! Szarkarendelő! Gyógyítok, jósolok, tollakat újítok!

No, ahogy ezt meghallotta a picinyke madár, máris fellélegzett és így kiáltott:

– Itt vagyok, itt vagyok, én vagyok, messziről jöttem!

Nézett is a szarka jobbra és balra, de csak fényességet látott és már kapott is utána.

– Nono, én vagyok a picinyke madárka, ne bántsál engem, mert én hozzád gyógyulni jöttem!

– Akkor hát bemutatkozom neked, én vagyok ennek a birodalomnak a mindentudója.

– Hát éppen ezért jöttem el hozzád! – mondta a picinyke madár reszkető hangon.

– No, nem kell félni tőlem! Röpülj ide az én varázsfészkemhez! Foglalj helyet és mondd el a panaszod!

Ahogy felröppent a picinyke madár, olyan vakító fényesség vágott bele a szarka szemébe, hogy alig látott.

– Mi volt ez? – kérdezte. – Mióta hordod magadon ezt a vakító tollazatot?

– A születésem óta, és ez mindig nagy gondot jelentett nekem. Ezért is jöttem el hozzád, mert minden madárnak megújul a tollazata, csak nekem nem. Mondd meg, mitévő legyek?

– No, lássuk csak – és egyesével elkezdte húzgálni a picinyke madár tollazatát. Egyet úgy meghúzott, hogy az menten kijött.

– No lám, hát ez színaranyból van! – mondta a szarka.

– És akkor én mitévő legyek? Hogyan fog ez meggyógyulni?

– Hát, ez nem betegség. Ez áldás rád, mert te olyan értékes vagy, hogy az erdőben lakó összes madárnak te lehetsz a parancsolója.

– Nem akarok én, csak egy egyszerű madár lenni, és nem szeretnék mást, csak hogy én is tudjak fészket rakni, és megújuljanak a tollaim.

– No, nem bánom. Röppenj ebbe a varázsfészekbe, hunyd le a szemed és nyisd szét a szárnyad. Én pedig elmondom a varázsigét:

Tollak, szárnyak fénylenek, megújítom ezeket.

*Hipp-hopp, ha kicsinyke voltál,
most még szebben pompázzál!*

*Nőjél nagyra, nagyra és olyan szép legyél,
amilyen szeretnél!*

Hopp, már fel is pattantak a szemei, volt nagy öröme, mert tényleg egy varázslatos madár lett belőle. Amikor belenézett a tükörbe és meglátta önmagát, azonnal elhitte, hogy a szarka nemcsak cseveg, de tevékeny is.

No, így is volt!

– Most már szeretném meghálálni a jószágodat! – mondta a madárka.

– Tudd meg, hogy én mint szarka, nagyon szeretem a fényeset, és ezzel a pár aranytollal, vedd úgy, hogy ki vagyok fizetve.

– Akkor én most már el is köszönnék! – mondta a szépen megújult madár. – Mindent köszönök, és a híredet jó messzire elviszem!

– Jó, jó, elcsevegtem én azt már! – illegett-billeggett a szarka.

– Ha majd egyszer arra jársz, ahol én fogom rakni a fészkem, szívesen adok még egy pár aranytollat.

Útravalónak a szarka még becsomagolt a madárnak egy hatalmas csokorra való tollat, hogy soha többé ne legyen panaszja.

Így aztán nagy meglepődöttséggel tért haza oda, ahová tartozott. Már várták a többiek. Főleg a tollhordó madár fogadta nagy meglepődöttséggel, és persze nagy csodálkozással, mert a picinyke madárból olyan varázslatos madárka lett, már nem különbözött a többiektől.

Így ezentúl már nem sírdogált a madárka, hanem ő is boldogan rakta a fészket, és újultak a tollai.

Itt a vége, fuss el véle! Ha nem hiszitek, járjatok utána! Én ott voltam és kaptam egy aranytollat, ezért írtam e mesét.

AZ IRGALMAS SZAMARITÁNUS

Jézus egy alkalommal megmagyarázta hallgatóinak, hogy ki a mi felebarátunk, és az embereknek hogyan kell egymással szemben viselniük magukat. Egy szép történetet mondott el.

Egy ember ment Jerikóból Jeruzsálembe. Az útja sziklás, kanyargó ösvényen vezetett keresztül. Egy fordulónál elől és hátul rablók vették körül. Menekülni nem lehetett. A rablók szó nélkül leütötték, mindenéből kifosztották, s vérző sebeivel az út szélén hagyták, azt gondolva, hogy meghalt.

A kifosztott ember az útszélen hevert, nem tudott magán segíteni. Egy pap jött az úton. Reménykedni kezdett, hogy az segíteni fog rajta. Szólni akart, de nem jött hang ajkára. Nem tudott segítséget kérni. A pap azonban, amint észrevette a véres embert, fejét elfordította tőle, és gyors léptekkel tovább ment.

A szegény haldokló ember ott maradt égő fájdalmaival az út porában. Nemsokára ezután jött egy levita. A szegény ember újra reménykedett, de újra csalódott is. A levita jó messzire elkerülte a szenvedőt.

Jött végül egy harmadik is. Ez egy szamáriai ember volt. Semmi reménység sem támadt a szenvedőben. A kirabolt ember már csaknem utolsót lélegzett, de íme, a szamáriai ember, amint észrevette, azonnal odasietett, szomjúságát borral enyhítette, sebeit pedig olajjal mosta ki, bekötözte, nehogy elvérezzen. Feltette szamarára, s maga pedig gyalog folytatta az útját mellette.

Amint elérkeztek a legközelebbi vendégfogadóba, ott még alaposabban kimosta sebeit, orvosságot vett a sebekre, ágyba fektette és pénzt

Vincent van Gogh: Az irgalmas szamaritánus

adott a fogadónak, hogy tovább ápolja. A fogadónak megígérte, hogy ha többre kerül az ápolás, mint amennyit ő fizetett, mikor visszatér, ki fogja pótolni.

„Ki most a felebarátja a szenvedőknek?” – kérdezte Jézus. A hallgatók azt felelték: „Az, aki segített rajta.” Jézus tanításai szerint minden ember felebarátunk, testvérünk, mert egy mennyei atyának vagyunk a gyermekei, s mint ilyeneknek, egymáson segítenünk kell.

A SZAMÁRIAI ASSZONY

Egyszer Jézus tanítványaival Szamáriában, Szikár város határában egy forráshoz érkezett. A forrást Jákób kútjának hívták. Ebből a kútból látták el az egész várost ivóvízzel. Jézus a kút mellett leült pihenni egy fa árnyékába, a tanítványok pedig elmentek a városba élelmet vásárolni. A tanítványok sokáig elmaradtak, eközben Jézus megszomjazott. Ajkát égető szomjúság gyötörte, s nem volt mivel vizet merítenie, a kút pedig igen mély volt.

Szerencsére éppen akkor jött oda egy szegény asszony, hogy korsójával vizet merítsen. Jézus köszönt neki s vizet kért tőle. Az asszony elcsodálkozva felelt: „Hogyan kérsz te tőlem vizet, mikor te zsidó vagy, én meg szamáriai? Hiszen a zsidók nem is állnak velünk szóba, megvetnek, lenéznek minket.” Jézus biztatóan válaszolt: „Ha te tudnád, hogy kívül beszélsz, te kérnél tőlem vizet. És én adnám az örök életnek vizét, amelyből aki iszik, soha meg nem szomjúhozik.” Az asszony nem értette meg Jézust. Azt gondolta, olyan vízről van szó, amely a testi szomjúságot csillapítja. Jézus azonban megmagyarázta, hogy az Isten ígérééről, az evangéliumról van szó. Az evangélium az élet vize, amelyből aki iszik, soha meg nem szomjúhozik. Az evangélium szerint nem az a fontos, hogy az Istent hol imádjuk, hanem milyen lélekkel imádjuk. Istent lélekben és igazságban imádjuk, mert Isten lélek.

Jézus elbeszélgetett az asszonnal a régi szokásokról, a szent városról, Istenről. Az asszony most már megértette, hogy Isten mindenütt jelen van. Isten nem kívánta, hogy őt itt vagy ott, a jeruzsálemi templomban vagy a szamáriai szent hegyen imádják, hanem mindenütt, ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az ő nevében.

Így lett Jézus követője ez az egyszerű asszony s vele együtt a város népe.

Benczédi Pál *Bibliai történetek gyerekeknek* c. könyve nyomán

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Úr. A *Bibliában* eredetileg bárkit jelenthetett, aki hatalommal rendelkezett. Mivel Isten nevét tilos volt kimondani, a zsidók úgy emlegették, hogy „az Úr”. Az *Újszövetség* Jézus Krisztust is „Úrnak” nevezi.

Uriás. A hettita Uriás volt Betsabé első férje. Őt küldte Dávid Rabba ostrománál az első sorokba, hogy biztosan elveszzen az ellenség keze által, s Dávid feleségül vehesse Betsabét, akit első látásra megszeretett.

Úri imádság. „Mi atyánk, ki vagy a Mennyekben”. Az *Úri imádságnak* már ezekkel az első szavaival is példát adott Jézus tanítványainak az igazi keresztény imádkozásra. Ennek az imának minden mondata önmagában is egy-egy imádság. Az első három mondat Isten uralmáról tesz bizonyosságot. A negyedik földi szükségünket tárja mennyei Atyánk felé. Az ötödik bűneink bocsánatát kéri, de ennek feltételeként megbocsátásra int. A hatodik és hetedik a kísértéstől és a gonosz ellen kér védelmet. Végül az utolsó mondat, az ún. doxológia, Isten eljövendő országának már most is munkálkodó és mindörökké tartó voltáról tesz bizonyosságot. Jézus maga napról napra élte is ezt az imádságot, s ennek a könyörgésnek a szellemében való életre intette tanítványait.

Urim és Tummim. A szent sorvetés kockái, melyeket a főpap az éfódra illesztett díszes zsebben, a hósenben tartott. Ezekkel „kérdzte meg az Urat” igen vagy nem választ váró kérdések eldöntésénél, illetve két személy vagy két dolog közül az egyik vagy másik választásánál vetett sorsot velük.

Úr-Kaszdim. Ósi mezopotámiai város az Eufrátesz partján (a mai Irakban). Innen hívta el az Úr Ábrahámot és küldte el Kánaánba, az ígéret földjére.

Úr napja. A *Szentírás* kétféle értelemben használja az „Úr napja” kifejezést. Ez a kifejezés gyakran fordul elő az *Ószövetségben*, mint Isten eljövendő ítéletének napja. Sokan örvendetes napnak képzelték, amikor Izrael diadalmaskodni fog ellenségei felett. A próféták azonban az ítélet napjának jövendölték, amelyen számadásra hívja Isten Izraelt nyilvános és titkos bűnei miatt. Elmondták, mi minden fog történni velük „ama napon”, ha nem engedelmeskednek Isten törvényének. Az *Újszövetségben* ez a kifejezés gyakran Krisztus visszajövetelének az idejét jelenti. A *Jelenések könyvében* az „Úr napja” ünnepnapot jelöl. Amikor ez a könyv íródott, akkorra már a hét első napja lett a keresztények ünnepnapja a szombat helyett, s Jézus Krisztus feltámadásának emlékére az „Úr napjának” nevezték. Mi vasárnapnak nevezünk.

Úrvacsora. Jézus elfogatása, kihallgatása és kereszthalála előtt tanítványaival együtt fogyasztotta el utolsó vacsoráját. Vacsora közben vette a kenyeret és ezt mondta: „Vegyétek, egyétek, ez az én testem, amely tiérettetek megtöretik.” Majd a borospoharat adta körbe, és ezt mondta: „Ez az én vérem, az új szövetség vére, amely sokakért kiontatik. Igyatok ebből mindnyájan.” S felszólította őket, hogy ezt cselekedjék az ő emlékezetére, amíg vissza nem jön. Ezekkel a szavakkal szerezte Jézus az úrvacsora sákramentumát, az ő érettünk megtöretett teste és kiontott vére jeleként, hogy velük táplálja tanítványai hitét és újítsa meg szövetségét. Az úrvacsora szentségében tehát, emlékezve az ő áldozati halálára és előretekintve a visszajövetelére, lélekben egyesülünk Urunkkal. Ahogy a keresztség az Istennek szentelt élet pecsétje a Jézus tisztára mosó vére által, az úrvacsora az Istennel való szövetségünk megújítása a Krisztussal való lelki egyesülés által.

Uzzijjá. Más néven: Azarjá, Júda királya volt Kr. e. 783–742 között. Tizenhat évesen örökölte a trónt apjától, s „azt tette, amit helyesnek lát az Úr”. Ezért győzelmet arathatott a filiszteusok és az arabok felett és megerősíthette Jeruzsálemet. Később azonban felfuvalkodott, olyasmit akart tenni, amihez csak a papoknak volt joguk: illatáldozatot akart bemutatni az Úrnak a templomban. Amikor a papok tiltakoztak, dühösen rájuk kiáltott. Ezért haláláig poklosságra ítélte őt az Úr, úgyhogy egy elkülönített házban kellett laknia.

Üdvösség. Üdvözítő. A *Bibliában* ezek a fontos szavak eredetileg „szabadítást”, „szabadítót” jelentettek. A zsidók az Egyiptomból való szabadulásuk óta „szabadító Istennek” nevezték az Urat. De a földi veszedelmekből való kiszabadításnál még nagyobb tette az Úrnak, hogy óemberünkötől, annak halála, kárhozatra ítéletével is új és örök életre szabadít meg. Isten „üdvterve” elkezdődött már az *Ószövetségben*, amikor a bűneset után kijelentette, hogy „az asszony magva a kígyó fejére tapos”, és amikor megígérte Ábrahámnak, hogy az ő utóda által nyerhet áldást a föld minden népe. Isten üdvterve azonban az üdvözítő Jézus Krisztus személyében bontakozott ki. Benne „jelent meg az Isten kegyelme minden ember üdvösségére”, Krisztusban, aki kereszthalálában „önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszszágból és megtisztítson minket a maga népévé”.

Cecil Northcott: *Bibliai lexikon gyerekeknek*

Fekete Kristóf

MIT IS REJTHET EGY KALAP?

1. rész

Engedje meg nekem, kedves uram, hogy köszöntsem önt, ezen a gyönyörűségei mai napon. Egy kérdéssel szeretnék önhöz fordulni találkozásunk alkalmából: maga szerint mit is rejthet egy kalap? Ön szerint milyen csodák bújhatnak meg egy ilyen egyszerű tárgy legmélyén, melyeket mindenki meg szeretne kaparintani magának? Ne féljen, mondja csak bátran!

Alen Watson, aki csak egy egyszerű kisfiú volt, nagyon korán megtanulta az anyukájától, hogy soha ne álljon szóba idegenekkel. De vajon mi a helyzet olyankor, ha ez az idegen egyenesen az ő szobájában jelenik meg, teljesen váratlanul? Ezt valahogy soha nem említették neki eddig. A meglepődöttségtől még csak annyit sem tudott mondani, hogy nahát. Csak ült a székében, ahol minden egyes nap az iskolában feladott házi feladatot szokta megoldani, és hosszasan figyelte ezt a furcsa idegent. Mert csakis ez a szó jutott eszébe, mikor rápillantott. Hófehér haja volt, mely hosszan bújt ki a fején viselt cilinder alól, kócosan, rendezetlenül. Arca is fehér volt, mintha csak egy megelevenedett porcelánbaba lett volna, rongyos, ütött-kopott ruhákba öltöztetve. Az idegen azonban nem habozott, egyenesen elé lépett, majd levéve kalapját, annak belsejét mutatta a kisfiúnak. És mégiscsak volt benne valami titok: egy fényes, élénk színekben tündöklő pont ragyogott annak legalján, egyre csak hívogatva őt. Annyira megbabonázta, annyira magával ragadta eme dolog, hogy mire észbe kapott, már a kalapban is találta magát. Kitaposott, kanyargó cérnautak voltak benne mindenhol, egyenesen a kalap feneke felé tartva, azonban egyik sem vezetett felfelé. Pedig oly közel volt a kalap pereme. Szinte már a kezével elérte volna azt, ha egy kicsit is magasabb lenne a mi kis hősünk. Mintha csak gúnyt űznének belőle, milyen kis növésű a korához képest. Mások akár kosarazhattak, sportolhattak volna, őt viszont mindig utoljára választották be a tornaórán egy

csapatba, mert nem elég magas. És most ez az ostoba kalap... Másból csinálj inkább bolondot!

Mikor ismételten körbeforgatta a fejét, ismét megpillantotta azt, aki meginvitálta őt ezen kékretlen kalandra. A kalapos csak állt ott, néhány lépésre tőle, teljesen némán. Mikor már indult volna kérdőre vonni őt, megszólalt:

– Ugyan miért nem indul, kedves uram? Ne tétlenkedjen, akár egy másodpercet is, mert mire a kalap aljára ér, talán addigra már elorozza valaki más azt a pazar kincset, mely ott várja önt. Siessen, siessen!

Még annyit sem tudott mondani, hogy bú, és az idegen ismételten el is tűnt, semmit sem hagyva maga után.

Alen Watson, aki csak egy átlagos kisfiú volt, a földre rogyott, és hosszasan szipogni kezdett, hisz mégis mit kezddhetne itt, egy ismeretlen helyen, teljesen egyedül. A szülei sohasem tanították meg rá, mitévő legyen, ha egy kalapban ragad. Sírni azonban nem akart. Azt ugyan nem szabad – mondogatta magának. – Azt ugyan nem! Aztán egyszer csak felpattant, leporolta nadrágját, mert az anyukája mérges lesz, ha megint összekoszolja, majd döntött: követi az egyik utat, eljutva a kalap aljára. Ki tudja, talán tényleg valami varázslatos kincs lapulhat ott, mely segít neki hazajutni. De ugyan melyik utat válassza a sok közül? Hiszen annyi volt, hogy talán meg se tudná számolni mindet. Az iskolában már tanultak számolni, sőt már összeadni és kivonni is tudott, de mikor végigtekintett a kalap belsején, csak cérnából font utakat látott mindenütt. Így hát ismét csak töprengeni kezdett, merre is induljon, hisz sehol egy tábla vagy valami, ami segítene neki célba igazodni. De egy helyben állni sem tűnt a legjobb ötletnek, hisz addig sem jut sehova. Ezért hát nem vesződött tovább, kiválasztotta a legszimpatikusabb utat a sok közül, majd elindult. De a kalap alja bizony nagyon messze volt. Mikor lepillantott az út széléről egyenesen a mélybe, csakis egy feneketlen szakadékot látott. A kincs azonban, amely várta őt,

még mindig ugyanolyan fényesen ragyogott, mint mikor legelőször lepillantott oda, hívogatva őt, elefejtetve vele minden korábbi félelmét.

Mindig a legelső lépés a legnehezebb, és ez most sem volt másképp. Mikor a kisleány megtette azt, lába valósággal megiramodott, új erőre kapott. Csak ment, egyenesen előre, nem is törődve azzal, mi jöhet vele szembe. És bizony jött is valami. Vagy... Sokkal inkább állt. Mégpedig egy hatalmas erdő. A fák levelei az arany és a vörös különböző árnyalataiban pompáztak, igazi kavalkádót alkotva, mintha csak egy hóbertos festő élte volna ki magát itt, vászonként használva a leveleket. Mindössze annyi apró szépséghibája volt a helynek, hogy teljességgel élettelennek tűnt, hiába a szemet kápráztató szépsége. Sehol egy élőlény, csak a végtelen némaság. Még egy kőszu fuvallat sem futott végig rajta. Ezt a szemet gyönyörködtető látványt azonban egy kis idő múltán máris egy másik váltotta fel. Ugyanaz az erdő, mégis, itt a fák mind szürkék voltak és betegek, ágaik pedig csontszerű ujjakként karmolászta a magas eget. Mintha csak egy tűzvész söpört volna végig rajtuk, nem kímélve semmit, ami az útjába kerülhetett. Ez nem jó hely, gondolhatja mindenki. A kisleány is ezt gondolta. Az út azonban egyenesen ezen keresztül vezetett, nem hagyva más választást.

Oly néma volt az egész hely, hogy még a legapróbb ágrecsenésre is összekapja magát bárki, figyelve, nem leselkedik-e valaki mögötte. Ahogy hősünk sétált egyre előre, csakis azt tudta remélni, nemsokára véget ér ez a rémisztő táj, és ismételen a szabadba jut. Azonban nem így történt. Csak folytatódott, és folytatódott, míg a kisleány azt nem gondolta, talán egy végtelen, élettelen hely ez, mely őt is magába zárta, többé el nem eresztve. Egyre gyorsabban kezdett sétálni, már-már rohant, mikor végre megpillantotta a végét ezen kihalt tájnak. Úgy döntött, ennek öröme megáll egy pillanatra, hogy kifújhassa magát. Egy hatalmas fához ért, mely talán az összes közül a legmagasabb volt, felpillantva annak ágaira pedig meglátott valamit. Egy koromfekete tollgombóc ült ott, magányosan, mozdulatlanul. Mikor kicsit közelebb lépett a fához, hogy jobban szemügyre vehesse azt, egyszeriben csak megmozdult, szélesre tárta szárnyait, és egy nagyot ásított. Egy varjú volt az, aki épp most ébredt fel szépítő álmából.

Alen Watson, aki csak egy egyszerű kisleány volt, szerette a madarakat. Sokszor csodálta hosszasan őket, miközben épp az iskolába sietett, azon álmódzva, milyen csodálatos is lehet az ő életük. Hisz csakis övék a végtelen ég, és senki nem mondja meg nekik, mit is csináljanak. Csak repültek a szél szárnyán, oda, ahova a leginkább szeretnének.

Néha annyira belemerült ezen varázslatos állatok csodálásába, hogy teljesen megfeledkezett minden másról. Hányszor késett el majdnem az iskolából, ilyen apró butaság miatt!

De nem volt így a varjakkal. Mikor meglátott akár csak egyet is, azonnal továbbsétált, messzire elkerülve azt. Elég csak ránézni akár egyre is. Teljesen koromfeketéek, barátságtalanok mindenkivel, és nagyon ijesztőek. Mégis ki tudna szeretni egy ilyen állatot? Ő biztosan nem. Ezért hát nem is időzött sokat, indulni készült tovább, mikor is azt látta, hogy egy másik is leszállt a fa egyik ágára. Majd követte őt egy következő, egy következő, egy másik következő, majd még egy másik is, míg végül el nem lepték az egész fát, ott gubbasztva, mereven figyelve egyenesen a kisleányt.

– Hess! – mondotta, de azok rá se hederítettek. Ő sem akart foglalkozni velük, ezért megfordult és ment is tovább. Az egyik madár azonban váratlanul szétnyitotta a csőrét.

– Hagyd el ezt a helyet! – hangzott tisztán, és érthetően a varjú szájából.

Alen Watson, aki csak egy egyszerű kisleány volt, még soha nem látott beszélő madarat, ezért nem is tudta volna megmondani, tényleg azt hallotta, amit, vagy csak rátört valami buta lázálom. Ezért gyorsan megcsípte a kezét, de azt kellett észrevennie, bizony teljesen ébren van. A madarakra pillantott, majd azok egyszerre rákezdték...

Alen Watson kalandjainak folytatását az Irka következő lapszámában olvashatjátok.

Kedves Olvasóink!

Ha havas telünk lesz, minden bizonnyal a lehető legtöbb időt töltitek majd a szabadban. Lehetnek azonban olyan napok is, amikor a szoba négy fala között kell kuksolni. Az *Aranykapu* rovatban ezért most olyan játékokat hoztunk, amelyeket bátran játszhattok otthon a családdal, az iskola tornatermében vagy akár csoportos benti foglalkozások alkalmával is.

CSENDES ZENE

A játékosok egyike kimegy a szobából. A bent maradtak megállapodnak valamilyen feladatban, amelyet majd a kint levőknek el kell végezni. Például: felveszi az egyik kalapot, ami a fogason függ, magához veszi az asztalon lévő egyik könyvet, leül az egyik székre és a könyvből hangosan olvasni kezd. A kint levőt ezután behívják, és énekel vagy zenével irányítják úgy, hogy minél közelebb van az elvégzendő feladathoz (vagy annak egy részletéhez), annál erősebb az ének (zene), minél távolabb van tőle, annál halkabb. Az áldozatnak mindig a hangerőre kell tehát figyelnie.

AKI KERES, AZ TALÁL

A szokásos tűz-víz keresőjáték fordítottja. Mindenki kimegy a szobából, csak az egy kiválasztott marad benn. Eldug egy tárgyat (nem feltétlenül előre megbeszéltet), minden hely jónak számít, ha az odatételhez nem kellett valamit megmozdítani. Ha készen van, behívja a többieket, kezdődhet a lázas keresgélés. Ha valaki úgy érzi, megtalálta, nem árulja el, hanem megsúgja az eldugónak. Ha talált, csöndben leül, ha nem, folytatja tovább. Aki először megtalálta, az lesz a következő eldugó.

Más változatban: Azt is tehetjük, hogy sok egyforma tárgyat kell eldugni. Minden keresőnek például tíz perce van arra, hogy minél többet felfedezzen, most sem árulja el felfedezését, hanem megjegyzi, mert ha letelt a tíz perc, egy megállapított sorrendben egyesével előveszik a tárgyakat. Minden találat egy pontot ér. Az nyer, akinek a legtöbb pontja lesz. Vigyázzunk arra, hogy igazságosan sorsoljuk ki a sorrendet.

A HALLGATAG FESTŐ

A résztvevőket csoportokra osztva külön asztalhoz ültetjük. Minden csoportból egy fő kimegy a játékvezetőhöz, aki egy szót súg neki, pl.: víz-esés, tábortűz, savanyú káposzta stb. Az egy fő visszamegy az asztalhoz, és a többieknek lerajzolja a szót, de se leírnia, se elmondania nem szabad. A többiek kérdezhetnek. Aki kitalálta, odamegy a játékvezetőhöz, a fülébe súgja, és ha eltalálta, ő is kap egy másik szót, amivel ugyanúgy járnak el. Az a csoport győz, amelyik előbb találta el a megadott szavakat (lehetőleg annyit, amennyi tagja van a csoportnak, hogy mindenkinek jusson).

A HOTTENTOTTÁK KIRÁLYA

Először abban állapodik meg a társaság, hogy melyik betűt nem szereti a hottentották királya. Például nem szereti a K betűt. Most a játékvezető azt mondja: A hottentották királya éhes, mit adsz neki ebédre? A sorban az első felel: levest. Utána a második: húst. A harmadik: téstát. A negyedik: gyümölcsöt.

Tehát mindent adhatunk neki, ami enivaló, és amiben K betű nem fordul elő. Aki sokáig gondolkodik vagy elhibázza a választ (pl. tököt vagy kávé adna szegény királynak), az zálogot ad. Ha már hárman adtak zálogot, a játékvezető új kérdést tesz fel. Pl.: A hottentották királya unatkozik: mivel szórakozzon? Más kérdések: Mit olvasson a király? Hova utazik a király? Hol lakik a király? Stb. Ha nem találunk újabb kérdést, választunk egy másik betűt a K helyett, s előlről kezdjük a játékot.

A NYOMOZÓ

Kiválasztunk egy nyomozót, aki kimegy. Ezután kiosztjuk a szerepeket pl. egy betörés eljátszásához. A nyomozó visszajön és kérdéseket tesz föl, melyekre azonban csak igennel vagy nemmel lehet felelni. A játékosok háromszor tagadhatják meg a feleletet, de ha felelnek, csak az igazat mondhatják. A nyomozónak ki kell találnia a bűnös személyét, de egyenesen nem kérdezhet rá. Határt lehet szabni a játékidőnek, és díjat kitűzni a sikeres kitalálónak.

A MI EMLÉKMŰVÜNK

A résztvevők körben ülnek. Középen van az építőanyag. Sorrendben mindenki fölállhat és egy tárgyat azzal a jelisével változtathat meg, hogy: Építünk magunknak egy emlékművet. Kezdetben az összes tárgyat egymásra rakják vagy egymáshoz kapcsolják. Később előfordulhat, hogy egy játékos egy „nem odavaló” tárgyat ismét elrámol. Játékszabály: mindenki csak egy tárgyat változtathat meg; azaz oda rakhat, illetve elvehet vagy más helyre tehet.

A PAP SAPKÁJA

A körben ülő játékosok mindegyike madárnevet választ (vagy foglalkozásnevet stb.) A játék vezetője kezdi: „A pap elvesztette a sapkáját, megtalálta a – rigó!” Erre a „rigó”-nak azonnal válaszolnia kell: „Nem a rigó, hanem a – pelikán!” Így folyik tovább a játék. Fontos, hogy gyorsan peregjen, s ne legyenek összejátszó, klikket alkotó „madarak”.

Aki hibázik (nem válaszol azonnal, eltéveszti a saját nevét, nem szereplő nevet mond stb.), zálogot ad. Minden zálogadás után a játékvezető mondókája indítja meg újra a játékot.

ELVESZTETTEM ZSEBKENDŐMET

A kör halad jobbra, egy játékos a körön kívül zsebkendővel a kezében halad balra. Énekelnek. Amikor végére ért a dal, a külső ember valaki előtt lejt a zsebkendőt, majd elkezd rohanni körbe, a másik felkapja a kendőt, és rohan utána. Két kör után, aki előbb ér az üres helyre (addig a kör áll), az beáll, a másik pedig folytatja.

A dal:

*Elvesztettem zsebkendőmet, szidott anyám érte,
annak, aki megtalálja, csókot adok érte.
Szabad péntek, szabad szombat, szabad szappanozni,
szabad az én galambomnak egy pár csókot adni.*

A VARÁZSLÓ IRÁNYÍT

Először elmondjuk a játék menetét, mely szerint a rövid varázsszavak milyen irányított mozgásoknak felelnek meg. Varázsszavak a következők lehetnek: „Tipp”, „Topp”, „Topogós” és „Kipp”, „Kopp”, „Kopogós”. Mindegyik szóhoz egy mozgásfajta tartozik. Ha a „Tipp” varázsszó hangzik el, akkor a kezeket mozgatjuk szabadon, vállból vagy csuklóból, kinek hogy van kedve. Ha a „Topp”, akkor a lábak mozgatására kerül sor, de úgy, hogy mindenki ülve marad közben. Ha a „Topogós” hangzik el, akkor kezét, lábat mozgatjuk egyszerre és topogunk is, de halkán. A „Kipp” az ugyancsak kézmozgás, de egy taps is elhangzik, a „Kopp” ugyancsak lábmozgás, de a lábunkat egy kicsit a földhöz koppintjuk. Végül a „Kopogós” azt jelenti, hogy a székről felállva úgy mozgunk, hogy közben kopogunk is a lábunkkal. A varázsszavakat csak akkor változtassuk, ha már mindenki átvette az irányított mozgást. Szerencsésebb, ha először csak három varázsszó jelentésével gyakoroljuk, majd amikor már jól megy, akkor mondjuk el a következő hármat. A „varázsló” a játékvezető, de ha jól megy, akkor átadhatja a varázsló szerepet a mellette állónak, vagy annak, aki megfigyelése szerint lassabban, megkésve tudja csak átvenni a mozgásokat. A játék különösen jól alkalmazható farsangi mulatságokon ahhoz, hogy a nem táncolók is bekapcsolódhassanak a mozgásba. Ha kerekesszékek vesz részt valaki a játékban, akkor a topogásnál és a kopogásnál a kerekesszék ütögetésével érjen el valamilyen hanghatást.

ADD TOVÁBB A MOZDULATOT

A játékosok körben ülnek. A játékvezető elmondja és bemutatja a játékot, melynek lényege, hogy csak kézzel elindít és átad egy mozdulatot a

mellette ülőnek. A szomszéd az átvett mozdulatot megismételve adja tovább a mellette ülőnek. A többiek figyelnek, hogy pontosan tudják leutánozni a mozdulatot. Tehát csak a kéz mozdul, és pontosan leképezve adjuk tovább a mozdulatot: ez a feladat. Lehet kézzel megsimogatni a mellettünk ülő kezét például.

Ha legalább egyszer körbeért egy mozdulat, akkor a játékvezetővel szemben ülő is elindít egy másik mozdulatot: ez lehet például a lábak keresztbe tévése, de azt már nem várják meg, míg teljesen körbe ér, hanem az indítás után azonnal a játékvezető mellett ülő is elindít egy harmadik félét. Most már fokozottan kell figyelni, hogy kellő időben mindenki tovább tudja adni a kapott mozdulatot, és ne keverje össze.

CSOMÓS PROBLÉMÁK (CSAPATVERSENY)

Mindegyik csapat kap egy-egy kötelet. A játékmester indító szavára egy percig köthetnek a kötéltre csomókat a játékosok, de úgy, hogy a kötélnél minél rövidebb legyen. Ha a játékmester megállítja a játékot, a csoportok a köteleiket a másik csoportéval kicserélik. Ha kettőnél több csoport van, akkor az óramutató járásával meg egyező irányban adják tovább az összecsomózott köteleket. Az őrvezető ekkor ismét jelt ad, és a játékosok megpróbálnak minél több csomót kibogozni. Erre három percet kapnak. Ha letelt a három perc, mindegyik csapat a kötelét odaadja a játékmesternek, aki a kötelek hosszúságát krétával a földre másolja, de úgy, hogy egyenes vonalat adjanak. Az a csapat nyer, akinek az így kapott krétavonala a leghosszabb.

ÁLLAT(I) PÁRKERESŐ

Gondoltatok-e már arra, hogy Noé és állatai mivel töltötték idejüket a bárkában? Ebből a játékból megtudhatjátok.

A játékvezető mindenkinek kioszt egy állatnevet vagy egy állatot ábrázoló képet. Ezek mindegyikéből kettő van. Lehetnek ritka állatok, olyanok is, amelyeket kipusztulás fenyeget. Ha könnyíteni akarunk, akkor pedig olyan állatokat válasszunk, amelyeket könnyű felismerni mozgásukról, hangjukról stb. Minden állatnévből két azonos van. A feladat az, hogy mindenki megtalálja a párját. Adott jelre indulunk, immáron állattá változva, társunk keresésére, tehát: úgy mozgunk, olyan hangot adunk ki, amely fajtánkra jellemző, vagy mozgással, hangadás nélkül utánozzuk az állatot. Ha ketten úgy érzik, hogy egymásra találtak, akkor a játékvezetőhöz mennek, és ő eldönti, ajánlatos-e a párosításuk. Ismerkedésre, táncnál összepárosításra is alkalmas ez a játék.

AZ ARANYPARÁZS

Magyar népmese

Volt egyszer két testvér, az egyik nagyon gazdag volt, a másik nagyon szegény. A gazdagnak sok földje volt, nagy ménese, gulyája, a szegénynek még csak egy sovány kecskéje se, de gyereke annál több, míg a gazdagnak se fia, se lánya nem volt.

Elküldi egyszer a szegény ember az egyik gyereket, hogy kérjen a gazdagtól valami kis lisztet meg savót, hadd egyenek valamit. De bizony a gazdag testvér nem adott semmit, a szegény ember gyereke sírva jött haza.

Bánkódott a szegény ember eleget, hogy a gazdag testvére nem segíti semmivel. Sírtak a gyerekek, hogy éhesek, hát fölkerelkedett a szegény ember, elment a szomszéd faluba dolgozni. Este, mikor hazafelé ment, látta, hogy az erdőben tűz ég. Gondolta, megmelegszik egy kicsit, mert nagyon hideg volt. Mikor közelebb ment a tűzhöz, látta, hogy egy öregember ül a tűz mellett.

– Jó estét, öregapám! – köszön a szegény ember.

– Neked is, fiam, hát te merre jársz?

A szegény ember elpanaszolta bánatát, aztán elköszönt az öregtől és hazament.

Otthon még jobban sírtak a gyerekek, mert egész nap alig ettek valamicske krumplit, és nagyon fáztak is.

A szegény ember azt mondta a feleségének:

– Eredj el a testvéremhez, adjon legalább egy kis paraszat, mert megfagynak a gyerekek!

Elment a szegény asszony, de csakhamar sírva jött vissza, mert a gazdag testvér még paraszat sem adott.

– No, majd hozok én – mondta a szegény ember –, csak egy kicsit messze van.

Az öregember még mindig ott ült a tűz mellett. Attól kért a szegény ember paraszat.

– Vigyél csak, fiam, egy jó lapátra való paraszat! Ami nem fér a tűzhelybe, terítsd szét az udvarban!

A szegény ember megköszönte és vitte haza a paraszat. Olyan jó meleg lett a szobában, hogy a felét kivitte az udvarba.

Másnap reggel, amikor felébredtek, látják ám, hogy a tűzhely tele van arannyal. De még az udvar is, ahová a fölösleges paraszat szórták. Mikor fölstedték a sok aranyat, meg akarták mérni, de nem volt a házban véka. Elment a szegény ember a testvéréhez vékáért.

– Adok – mondta a gazdag –, de csak úgy, ha holnap ledolgozod!

A szegény ember megígérte.

Otthon megmérték a sok aranyat, bizony éppen hét véka lett tele.

Mikor az egyik gyerekkel visszaküldték a vékát, a gazda meglátott a véka alján egy csillogó aranyat. A nagy sietségben nem vette észre a szegény ember, hogy még egy arany van a vékában.

Nosza, futott is a gazdag a szegényhez, mintha kutya harapta volna, hát csak elállt a szemé-szája a sok arany láttán.

– Ez meg honnét van? – kérdezte irigyen.

A szegény ember elmondta, hogy az öregtől kapott az erdőn paraszat, a fölösleget szétterítette az udvaron, abból lett az arany.

Megörült a gazdag ember, mindjárt ment is az erdőbe, de nem egy lapátra valót hozott a paraszából, hanem egy üsttel. Vitte haza boldogan, még futott is, olyan jó kedve kerekedett.

„Bolond az én testvérem – gondolta –, igaz, mindig is ilyen volt. Majd megmutatom, hogy több aranyam lesz!”

Otthon aztán nemcsak az udvarban terítette szét a fölösleges paraszat, hanem vitt belőle a csűrbe meg a padlásra is.

Nem is tudta kivárni a reggelt, már hajnalban fölkel, hogy összeszedje az aranyat. Ez volt a szerencséje, mert ha még tovább is az ágyban marad, ő is benn égett volna a házban. Mert bizony az egész ház leégett, a gazdag ember meg koldusbotra jutott.

„VEGYES” SUDOKU

Töltsd ki a rácsot a klasszikus sudoku szabályainak megfelelően. A banán, cseresznye, szőlő, szamóca, málna és napocska jelek minden sorban és oszlopban csak egyszer fordulhatnak elő!

A HÉT VEZÉR

A betűhálóban a híres, nevezetes hét vezér nevét rejtettük el, továbbá elbújít még Árpád és Lehel neve is. Ha megtaláltad és kihúztad mind a 9 nevet, a megmaradt betűkből egy jeles esemény nevét rakhatod ki. Melyik ez az esemény?

T	H	U	B	A	V	É
K	Ö	R	E	L	Ő	D
S	O	H	S	S	Z	Á
O	E	N	Ö	A	R	P
M	N	Z	D	T	Ő	R
L	D	D	É	S	Ö	Á
Á	L	E	H	E	L	M

A MEGOLDÁS KULCSA

A képen látható kulcsok közül kettő teljesen egyforma. Melyik két szám jelöli az egyezőket?

KULCSSZÓTAG

Az alábbi szótöredék-párokot ugyanazzal a szótaggal kell kiegészíteni, hogy értelmes magyar szavakat kapj. No de melyik lehet az a bizonyos szótag a különböző pároknál?

RÁ... LÁ...

MASI... LAVI...

LÁMP... GYÁRT...

PÁRATLANOKBÓL

„Kicsi fején nagy kalap, kuporog a fal alatt. Mi az?” Ha meg akarod tudni, mi a találós kérdés megfejtése, nincs más dolgod, mint kihúzni a rácsból azokat a betűket, melyek kétszer is szerepelnek a halmazban. Ha ezzel végeztél, a megmaradt betűket soronként, fentről lefelé összeolvasva megtudod, ki is kuporog a fal alatt.

R	L	G	I	P
O	T	E	S	C
H	P	H	M	V
C	B	T	I	R
L	E	V	S	A

GYÖRGYI ÉS A SÁRKÁNY

A kastély kertjében Györgyi hercegnő fejjel lefelé lógott kedvenc fájáról. Minden annyira furcsa volt, és nem azért, mert fordítva látta a világot. Sokkal inkább azért, mert a kastély minden fáját kivágták tűzifának. Györgyi ereiben meghűlt a vér. A favágó egyenesen az ő fája felé indult. „Ne!” – sikoltotta Györgyi. Egyenesen a kastélyba rohant, és pont az édesanyjába ütközött.

Györgyi könyörgött az anyjának, hogy a rengeteg erdőből hozzanak tűzifát. A királyné elsápadt:

- Kicsim, nem emlékszel a sárkány legendájára?
- Engem cseppet sem érdekel a sárkány!

De sajnos Györgyi hiába ellenkezett, mégis kivágták a kedvenc fáját.

Györgyi már megelégtelte ezt a sok tűzifagyűjtést. Így hát elindult, hogy ellássa a baját annak a sárkánynak. Felnyergelte a lovát, és mielőtt bárki észrevette volna, elindult az erdőbe.

Amikor beért az erdőbe, leszállt a lóról és még beljebb ment a sűrű erdőbe. Hirtelen egy barlangot látott maga előtt, amelynek falán karmolásnyomokat látott. Ez biztosan a sárkány lakhelye lehet. Véletlenül rálépett egy botra. Eget rengető dobogással előjött a sárkány. De ahelyett, hogy megtámadta volna Györgyit, hirtelen sírni kezdett:

- Te hogyhogy nem félsz tőlem?
- Meg akartalak látogatni.
- Engem? Már évek óta nem járt itt senki.

A kislány megsajnálta őt és elnevezte Gilbertnek.

– Gilbert, nem lenne baj, ha vinnék haza fát az otthonomba?

– Dehogy! De van egy feltételem... Hadd menjek veled én is!

Györgyi és a sárkány egy halom tűzifát vitt a kastélyba. A király és a népe megijedt a sárkánytól, de utána megbarátkoztak vele, és boldogan éltek, amíg meg nem haltak.

Severa Teodóra,

Beregszászi 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskola, 4. osztály

Mészáros Balázs, Tiszacsoma

A 2020/2. SZÁM REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSEI

Betű/számtenger: tizenegy.

Poénkereső: Mert az enyém elmerült!

A számpiramis csúcsa: a csúcsba a 40-es szám kerül, az alatta lévő sorokba pedig: 20 – 20, 11 – 9 – 11.

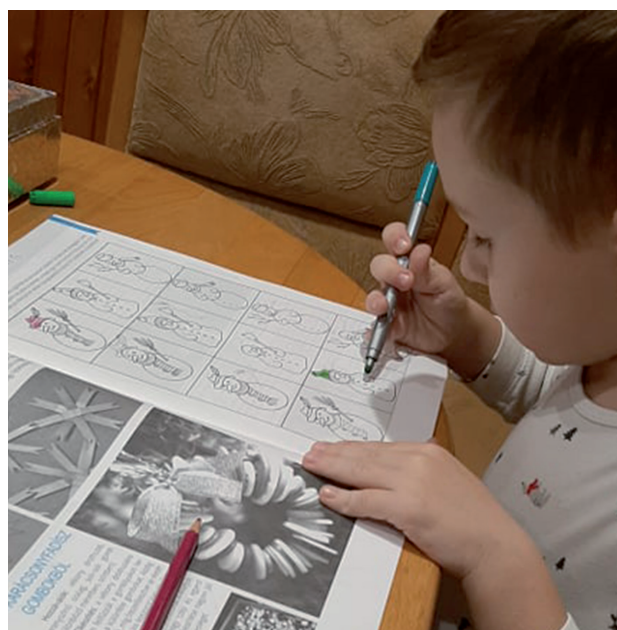
Cikcakkpuzzle: olajfacsemete.

Képrejtvény: csapás.

A helyes megfejtést beküldők közül **Bertalan Krisztián** ungvári, valamint **Nagy Éva** és **Kucsinka Zsombor** somi olvasóink részesülnek jutalomban. Gratulálunk!

Dudics Katika, Barkaszó

Fiatal beregszászi olvasónk, Gricza Tamás

Bereznayik Vanessza, Beregszász

Ruszin Róbert, Homok

Hripta Krisztina, Beregszász

Puskás Kata, Beregszász

Pajkosi Biljana, Ungvár

Klárkóvá Zsófia, Beregszász